

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ.

ՀՀ կրթության և գիտության

նախարար՝

Ա. Աշոտյան

«___» _____ 2009թ.

ՀՀ պետ. գրանցման թ. _____

ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉ

Մասնագիտությունը՝ 311107 - «Ազրոբիզնես և շուկայաբանություն»
դասիչ, անվանում

Որակավորումը՝ տնտեսագիտության բակալավր
անվանում

Ուժի մեջ է մտնում ընդունման հաջորդ օրվանից

Երևան 2009

311107 - «ԱԳՐՈՒԹՅՆ ԵՎ ՇՈՒԿԱՅԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ»

դասիչ, մասնագիտության անվանում

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

1.1. 311107 - «Ագրոբիզնես և շուկայաբանություն» մասնագիտությունը

դասիչ, մասնագիտության անվանում

հաստատված է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության _____
_____ 2007թ. _____ օգոստոսի 30 _____-ի թ. 1038-Ն որոշմամբ:

1.2. Շրջանավարտի որակավորումը՝ տնտեսագիտության բակալավր:

որակավորման աստիճան

311107 - «Ագրոբիզնես և շուկայաբանություն» մասնագիտությամբ

դասիչ, մասնագիտության անվանում

տնտեսագիտության բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրի
յուրացման

որակավորման աստիճան

նորմատիվային ժամկետը 4 տարի 8 ամիս է:

1.3. Շրջանավարտի որակավորման բնութագիրը

311107 - «Ագրոբիզնես և շուկայաբանություն» մասնագիտությունը տնտեսագիտության բակալավրին տալիս է մասնագիտական գիտելիքների համալիր հետևյալ բնագավառներում՝ շուկայի ուսումնասիրության և վերլուծության, պետական և ոչ պետական ֆինանսների, բանկային և ոչ բանկային ոլորտի, բորսային և ագրոպարենային համակարգի ապահովագրական գործի, ներդրումային և դրամաշրջանառության քաղաքականության, ֆինանսական մենեջմենթի, մարքեթինգի, ֆինանսական վերլուծության, արժեթղթերի շուկայի, հարկերի և հարկման, վիճակագրության, ֆինանսական հաշվառման և հաշվետվությունների կազմման:

Ուսումնառության ընթացքում ուսանողն ուսումնասիրում է գյուղատնտեսական շուկաները, քննարկում դրանց գործունեության առանձնահատկությունները, ծանոթանում ձեռնարկատիրական գործունեության կազմակերպման խնդիրներին, ձեռնարկություններում, կազմակերպություններում, հիմնարկություններում հաշվառման և հաշվետվության կազմման կարգին, տնտեսավարող սուբյեկտների ներդրումային գործունեության կազմակերպմանը և կառավարմանը:

1.3.1. Մասնագիտական գործունեության բնագավառը

311107 - «Ագրոբիզնես և շուկայաբանություն» մասնագիտության գծով տնտեսագիտության բակալավրի մասնագիտական գործունեությունն իրականացվում է շուկայական տնտեսության տարբեր ոլորտներում (մասնավորապես ագրոպարենային համալիրում) ինստիտուցիոնալ կառուցվածքների, սեփականության տարբեր իրավական ձևեր ունեցող տնտեսավարող սուբյեկտների գործառնությունների մասնագիտական սպասարկմանը: Նա պետք է պատրաստ լինի աշխատելու պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների տարբեր մակարդակների ֆինանսատնտեսական ծառայություններում, բանկերում և դրամավարկային, ներդրումային և ապահովագրական կազմակերպություններում, կազմակերպատիրական բոլոր ձևերի տնտեսավարող սուբյեկտների, այդ թվում նաև ագրոպարենային ոլորտի տնտեսագիտական, մարկետինգային ծառայություններում: Նա պետք է ապահովի սոցիալ-տնտեսական տվյալների ձևավորումը, տա շուկայի վերլուծությունը և առաջարկություններ ներկայացնի շուկայի փոփոխություններին համապատասխան ակտիվների, պարտավորությունների, կապիտալի, դրամական հոսքերի շարժի, եկամուտների և ծախսերի, ինչպես նաև կազմակերպությունների ֆինանսական գործունեության արդյունքների մասին տեղեկատվության կառավարման համար: Նա պետք է տիրապետի գիտելիքների՝ ֆինանսական

և բանկային մենեջմենթի, մարքեթինգի, հաշվառման և հաշվետվության, խորհրդատվական-փորձագիտական, վերահսկման-վերստուգման գործունեություն ծավալելու համար: Նա պետք է տիրապետի տնտեսավարող սուբյեկտների տնտեսական ներուժի օգտագործման բարելավմանը, դրանց ֆինանսատնտեսական հարաբերությունների նպատակահարմար կազմակերպմանը, աջակցի իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց սեփականության և տնտեսական շահերի պաշտպանությանը:

Տնտեսագիտության բակալավրի մասնագիտական գործունեության ոլորտներն են՝

ՀՀ պետական, տարածքային և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ֆինանսատնտեսագիտական ստորաբաժանումները, սեփականաշնորհման և հարկային ծառայությունները, բանկերը, ոչ բանկային ու ներդրումային կազմակերպությունները, ֆինանսական, ապահովագրական ընկերությունները և հիմնադրամները, բոլոր կազմակերպաիրավական ձևերի կազմակերպությունների մարկետինգային և մենեջերային ծառայությունները: Միաժամանակ կարող են աշխատել այն պաշտոններում, որոնք համաձայն ղեկավարների, մասնագետների և ծառայողների պաշտոնների որակավորման սանդղակի պահանջում են բարձրագույն տնտեսագիտական կրթության առկայություն:

1.3.2. Մասնագիտական գործունեության օբյեկտները.

Բոլոր տեսակի տնտեսավարող սուբյեկտների, այդ թվում՝ ագրոպարենային ոլորտի սուբյեկտների ակտիվները, պարտավորությունները, կապիտալը, եկամուտները և ծախսերը, շահույթը և հարկերը, ֆինանսական տվյալների բազաները և արդյունքները, տնտեսական վերլուծության, փորձագիտության և խորհրդատվության օբյեկտները, բորսաները, հաշվառման, հաշվետվության և աուդիտի, վերահսկման և վերստուգման օբյեկտները՝ ֆինանսավարկային կազմակերպությունների և տնտեսավարող սուբյեկտների հիմնական, գործառնական, ներդրումային, ապահովագրական և այլ ֆինանսատնտեսական գործունեություններում:

1.3.3. Մասնագիտական գործունեության տեսակները.

Կազմակերպակառավարչական, ֆինանսական և վարկային, բանկային և բորսային, ներդրումային և ապահովագրական, փորձագիտական, հարկային, սեփականության գնահատման, վիճակագրական, գիտահետազոտական:

1.3.4. Մասնագիտական գործունեության ընդհանրական խնդիրները

311107 - «Ագրոբիզնես և շուկայաբանություն» մասնագիտությամբ տնտեսագիտության դասիչ, մասնագիտության անվանում

յան բակալավրը կախված մասնագիտական գործունեության տեսակից, պետք է պատրաստ լինի լուծելու հետևյալ մասնագիտական խնդիրները.

ա/ մասնագիտական գործունեության՝ մշակելու ռազմավարական պլաններ, ագրարային շուկաների ձևավորման, վարկային, հարկային քաղաքականության վերաբերյալ, բ/ փորձարարական -հետազոտական գործունեության՝ ուսումնասիրել արտադրության օպտիմալ մասնագիտացման հարցեր, փորձարկել արտադրության կազմակերպմանը նպաստող տարբեր միջոցառումներ,

գ/ կազմակերպական- կառավարչական գործունեության՝ ակտիվ մասնակցություն դրսևորել ագրարային շուկայի ձևավորման, հարկային ու վարկային քաղաքականության մշակման գործում:

1.3.5. Որակավորման պահանջները

Մասնագիտական խնդիրները լուծելու նպատակով տնտեսագետ - բակալավրը կատարում է հետևյալ գործառնությունները՝ ուսումնասիրելով ձևավորված ագրարային շուկան և վերլուծելով այն առաջարկություններ է անում, նպաստում է միջոցառումների իրականացմանը,

1. մասնակցում է Ագրարային շուկայի մասնագիտական խնդիրների առաջադրման, ծրագրերի կազմման և լուծմանն ուղղված աշխատանքների բոլոր փուլերին,
2. կազմակերպում է նյութերի, միջոցների, սարքավորման տեխնոլոգիական գործընթացների արդյունավետ օգտագործման գործառնություններ,
3. մասնակցում է գյուղատնտեսության գիտահետազոտական աշխատանքների կազմակերպման, իրականացման և արդյունքների մշակման բոլոր փուլերին,
4. ուսումնասիրում է գյուղատնտեսությանը առնչվող մասնագիտական գրականությունը և գիտատեխնիկական ինֆորմացիան, ծանոթ է բնագավառի գիտատեխնիկական նորույթներին և նվաճումներին,
5. օգտվում է գյուղատնտեսության ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաներից, տվյալների բազաներից, փորձագիտական համակարգերից և կիրառական ծրագրերի փաթեթներից,
6. կազմակերպում է իր ենթակայության ստորաբաժանման աշխատանքը:

Տնտեսագիտության բակալավրը պետք է ծանոթ լինի՝

1. իր մասնագիտական գործունեության բնագավառին առնչվող իրավական ակտերին, որոշումներին, կարգադրություններին, մեթոդական և նորմատիվային նյութերին,
2. գործող չափորոշիչներին, բնագավառի սարքավորման, ինֆորմատիկայի միջոցների տեխնիկատնտեսական ցուցանիշներին, դրանց շահագործման կարգացույցներին,
3. գիտահետազոտական աշխատանքների իրականացման արդյունքով ստացված տվյալների ներկայացման, հաշվետվությունների և տեխնիկական փաստաթղթերի կազմման եղանակներին,
4. աշխատանքային օրենսդրության հիմունքներին, աշխատանքի պաշտպանության նորմերին և կանոններին:

• Մասնակցում է մասնագիտական խնդիրների առաջադրման , ծրագրերի կազմման և լուծմանն ուղղված աշխատանքների բոլոր փուլերին,

• ուսումնասիրում է բիզնեսին առնչվող մասնագիտական գրականությունը և գիտատեխնիկական ինֆորմացիան, ծանոթ է բնագավառի գիտատեխնիկական նորույթներին և նվաճումներին,

• օգտվում է բիզնեսի ֆորմացիոն տեխնոլոգիաներից, տվյալների բազաներից, փորձագիտական համակարգերից և կիրառական ծրագրերի փաթեթներից,

• կազմակերպում է իր ենթակայության ստորաբաժանման աշխատանքը:

Տնտեսագիտության բակալավրը պետք է ծանոթ լինի՝

• իր մասնագիտական գործունեության բնագավառին առնչվող իրավական ակտերին, որոշումներին, կարգադրություններին, մեթոդական և նորմատիվային նյութերին,

• գործող չափորոշիչներին, բնագավառի սարքավորման, ինֆորմատիկայի միջոցների տեխնիկատնտեսական ցուցանիշներին, տեխնոլոգիաներին, դրանց շահագործման կարգացույցներին,

• գիտահետազոտական աշխատանքների իրականացման արդյունքով ստացված տվյալների ներկայացման, հաշվետվությունների և տեխնիկական փաստաթղթերի կազմման եղանակներին,

• աշխատանքային օրենսդրության հիմունքներին, աշխատանքի պաշտպանության նորմերին և կանոններին:

1.3.6. Մասնագիտությանը հարմարվելու հնարավորությունը.

Տնտեսագետ- շուկայագետը կարող է հարմարվել հարակից մասնագիտական գործունեության հետևյալ տեսակներին՝ հաշվավերլուծական, հաշվապահական հաշվառման, վերահսկման-վերստուգման, ֆինանսիստի, աուդիտորական, խորհրդատվական, նորմատիվային, գիտամեթոդական և գիտամանկավարժական (իր մասնագիտության գծով), արտաքին տնտեսական, արտարժույթի և արժեթղթերի շուկայի, իրավական:

1.4. Շրջանավարտի կրթությունը շարունակելու հնարավորությունը

311107 - «Ազրոբիզնես և շուկայաբանություն» մասնագիտությամբ
դասիչ, մասնագիտության անվանում

բարձրագույն մասնագիտական կրթության հիմնական կրթական ծրագիրը յուրացրած տնտեսագիտության բակալավր պատրաստ է կրթությունը շարունակելու՝
որակավորման աստիճան

- կրճատված ժամկետներում՝ ստանալու տնտեսագետ-մենեջերի մասնագետի որակավորման աստիճան 2-րդ մասնագիտության գծով,
 - մագիստրատուրայում՝ ստանալու տնտեսագիտության մագիստրոսի որակավորման աստիճան:
որակավորման աստիճան
- Ասպիրանտուրայում /միայն դիպլոմավորված մասնագետի կամ հիմնական կրթական ծրագիրը յուրացնելուց հետո/ ստանալու գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճան:

**ԴԻՄՈՐԴԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ՍԱԿԱՐԴԱԿԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ
ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ**

2.1. Դիմորդի նախորդող նվազագույն կրթական մակարդակը՝ միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթություն կամ միջին մասնագիտական կրթություն:

2.2. Դիմորդը պետք է ունենա՝ պետական նմուշի վկայական՝ միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթության, կամ միջին մասնագիտական կրթության, կամ նախնական մասնագիտական մրթության մասին, որում կա գրառում դիմորդի միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթություն ստանալու մասին, կամ բարձրագույն մասնագիտական կրթության մասին:

311107- «ազրոբիզնես և շուկայաբանություն»
դասիչ, մասնագիտության անվանում

**ՍԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՄԲ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԲԱԿԱԼԱՎՐԻ
ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
որակավորման աստիճան**

**ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ
ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ**

3.1. Տնտեսագիտության բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական
որակավորման աստիճան

ծրագիրը մշակվում է սույն պետական կրթական չափորոշիչով և ներառում է՝ մասնագիտության ուսումնական պլանը, ուսումնական դասընթացների և պրակտիկաների ծրագրերը:

3.2. Տնտեսագիտության բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական

ծրագրի բովանդակության պարտադիր նվազագույնի իրականացման պայմաններին և ուսումնառության ժամկետներին ներկայացվող պահանջները կանոնակարգվում են սույն պետական կրթական չափորոշիչով:

3.3. Տնտեսագիտության բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական
որակավորման աստիճան

ծրագիրը ձևավորվում է հանրապետական, բուհական, ուսանողի կողմից ընտրովի և ֆակուլտատիվ բաղադրիչների դասընթացներից: Ուսանողի կողմից ընտրովի դասընթացները յուրաքանչյուր կրթաբլոկում պետք է լրացնեն հանրապետական բաղադրիչում նշված դասընթացների անվանացանկը:

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՄԲ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԲԱԿԱԼԱՎՐԻ
որակավորման աստիճան
ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ ՊԱՐՏԱԴԻՐ
ՆՎԱԶԱԳՈՒՅՆԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ

ԴԱՄԻՉ

Դասընթացների անվանումը և նրանց հիմնական բաժինները.

1.

2.

ՀՍ.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՈՒՄԱՆԻՏԱՐ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԹԱԲԼՈԿ (ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉ

1.

Ֆիզիկական կուլտուրա 240 ժամ

Ֆիզիկական կուլտուրան ուսանողների ընդհանուր կուլտուրական և մասնագիտական պատրաստվածության գործընթացում: Նրա սոցիալ-կենսաբանական հիմունքները: Ֆիզիկական կուլտուրան և սպորտը որպես հասարակական երևույթներ:

Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությունը ֆիզիկական կուլտուրայի մասին: Անհատի ֆիզիկական կուլտուրան:

Ուսանողի առողջ կենսակերպի հիմքերը: Աշխատունակության օպտիմալացման նպատակով ֆիզիկական կուլտուրայի միջոցների օգտագործման առանձնահատկությունները:

Ընդհանուր ֆիզիկական և հատուկ պատրաստությունը ֆիզիկական դաստիարակության համակարգում:

ՍՊՈՐՏ. Սպորտի կամ ֆիզիկական վարժությունների համակարգի անհատական ընտրություն:

Ուսանողների մասնագիտական-կիրառական, ֆիզիկական պատրաստությունը: Ինքնուրույն պարապմունքների մեթոդիկայի հիմունքները և սեփական օրգանիզմի վիճակի ինքնավերահսկումը:

2.

Հայ ժողովրդի պատմություն 4 կրեդիտ, 120 ժամ

Պատմական գիտության էությունը, մեթոդները: Հայրենական պատմությունը անցյալում և ներակյում: Հայոց պատմությունը որպես համաշխարհային պատմության անքակտելի մաս:

Առարկայի պարբերացումը, ուսումնասիրության մեթոդները: Հայ և օտար աղբյուրները Հայաստանի և հայերի մասին: Հայ ժողովրդի ծագումը և կազմավորումը:

Հին հայակական պետության կազմավորման ու զարգացման փուլերը: Արարատյան թագավորության կազմավորումը և անկումը (9-6-րդ դդ. մ.թ.ա.): Երվանդունիների (հայկազյան) համահայկական պետությունը: Արեւմտյան Պարսկաստանը և Երվանդունիները: Ալեքսանդր Մակեդոնացին և հելլենիզմը Հայաստանում: Արտաշեսյան արքայատոհմի հաստատումը և Արտաշես 1-ին քաղաքական գործիչը: Տիգրան Մեծ Արտաշեսյան արքայատոհմի անկումը և Արշակունիների արքայատոհմի հաստատումը: Հին հայկական մշակույթը: Արշակունիների անկումը, Հայաստանի բաժանումները: Քրիստոնեության ընդունումն ու հայոց գրերի գյուտը որպես ազգի գոյապահպանության կովաններ:

Հայ ժողովրդի պայքարը հանուն անկախության վերականգնման

5- 9-րդ դարերում: Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարը ընդդեմ պարսկա-բյուզանդական բռնատիրության և ձուլման քաղաքականության 5-6-րդ դարերում: Արաբական արշավանքները Հայաստան և ժողովրդական ապստամբությունները 8-9-րդ դարերում: Հայկական մշակույթը 5-8-

րդ դարերում:

Բագրատունիների թագավորության հիմնումն, ամրապնդումը, վերելքը և անկումը: Սելջուկ-թուրքերի արշավանքները և Ջաքարյանների իշխանությունը:

Կիլիկիայի հայակական պետությունը (11-14-րդ դդ.): Ռուբինյան իշխանությունը և թագավորության հռչակումը Կիլիկիայում: Հայ-մոնղոլական դաշինքը, Եգիպտական արշավանքները և թագավորության անկումը:

Հայ ազատագրական շարժումները 16-18-րդ դդ.: Հայաստանի 1-ին և 2-րդ բաժանումները Պարսկաստանի և Թուրքիայի միջև: Ազատագրական շարժումների սկիզբը և հետագա ծավալումը 17-18-րդ դարերում: Իսրայել Օրի: Ազատագրական պատերազմներն Արցախում և Սյունիքում 1720-ական թվ. և դրանց վախճանը: Հովսեփ Էմինը և հայ ազատագրական շարժումը: Հայաստանի ազատագրության ծրագրերը: Հայկական մշակույթը 15-18-րդ դարերում:

Հայաստանը 19-րդ դարի առաջին կեսին: 1804-1813թթ. և 1826-1828թթ. ռուս-պարսկական պատերազմները և արևելյան Հայաստանի նվաճումը Ռուսաստանի կողմից: 1806-1812թթ. և 1828-1829թթ. ռուս-թուրքական պատերազմները և Հայաստանը: Պարսկահայերի և արևմտահայերի ներգաղթը:

Հայ ժողովրդի սոցիալ-տնտեսական ու քաղաքական դրությունը 19-րդ դարի երկրորդ կեսին: Հայ հասարակական-քաղաքական միտքը 1850-1860-ական թվ.: 1877-1878թթ. ռուս-թուրքական պատերազմը և հայկական հարցի միջազգայնացումը: Հայ քաղաքական կուսակցությունների ձևավորումը, նրանց ծրագրերն ու գործելակերպը: Արևմտահայերի զանգվածային կոտորածները 1895-1896թթ.: Հայկական մշակույթը 19-րդ դարում: Հայ ժողովուրդը առաջին աշխարհամարտի տարիներին: Հայկական հարցը 1912-1914թթ.: Առաջին աշխարհամարտի սկիզբն ու ընթացքը: Հայոց ցողասպանության թուրքական ծրագիրն ու իրագործման փուլերը: Մեծ եղեռնը: Հայ ժողովրդի ինքնապաշտպանական մարտերը: 1917թ. փետրվարյան, հոկտեմբերյան հեղափոխությունները և Հայաստանը:

Հայաստանի առաջին հանրապետությունը (1918-1920թթ.): Հայ ժողովրդի 1918 թ. մայիսյան հերոսամարտերը և Հայաստանի առաջին հանրապետության հռչակումը: Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական հասարակական-քաղաքական և մշակութային կյանքը: Արտաքին քաղաքականությունը: Սերի պայմանագիրը: Թուրք-հայկական պատերազմը: Հանրապետության անկումը:

Հայաստանի խորհրդային հանրապետությունը 1920-1940թթ.: Խորհրդային իշխանության հաստատումը, առաջին քայլերը և տնտեսական ու քաղաքական կարևոր իրադարձությունները: Բռնաճնշումները և դրանց հետևանքները:

Հայ –ժողովուրդը երկրորդ աշխարհամարտի տարիներին: Պատերազմի սկիզբը: Հայրենական Մեծ պատերազմը: Հանրապետության տնտեսության վերակառուցումը պատերազմի պահանջներին համապատասխան: Հայ ժողովրդի մասնակցությունը պատերազմին: Թիկունքի հերոսական աշխատանքը: Սփյուռքահայերի մասնակցությունը երկրորդ համաշխարհային պատերազմին: Հայրենական Մեծ պատերազմի ավարտը: Հայկական հարցը Պոտսդամի կոնֆերանսում:

Հայաստանի խորհրդային հանրապետությունը 1945-1991թթ.: Երկրի տնտեսության վերականգնումը: Հայաստանի Խրուշչովյան բարեփոխումների, Բրեժնևյան հասարակական-քաղաքական կյանքի լճացման տարիներին:

Գործընթացի վերակառուցման քաղաքականությունը, Արցախյան

շարժումը և Սպիտակի ավերիչ երկրաշարժը:

Հայաստանի Հանրապետությունը 1991-2003թթ.: ԽՍՀՄ փլուզումը: Հայաստանի երկրորդ հանրապետության հռչակումը: Հողի սեփականաշնորհումն ու ձեռնարկությունների ապապետականացումը: Անցումը շուկայական հարաբերություններին: Թույլ տրված սխալներն ու հետևանքները: Հանրապետության արտաքին քաղաքականությունը: Ցեղասպանության ճանաչման գործընթացը: Արցախյան հիմնահարցը: Հայրենիք-սփյուռք կապերը: Հայկական մշակույթը:

3.

Հայոց լեզու և հայ գրականություն 4 կրեդիտ, 120 ժամ

Լեզվի հիմնական գործառնությունները, լեզուն որպես մարդկային մտածողության արտահայտման ու մտքերի ձևավորման միջոց, որպես հաղորդակցության միջոց, որպես մշակութային արժեքների ստեղծման, պահպանման ու կուտակման միջոց, որպես հասարակական-քաղաքական միտումների կրող:

Աշխարհի լեզուները և լեզվաընտանիքները, հայոց լեզվի տեղը հնդեվրոպական լեզվաընտանիքում:

Հայոց լեզվի զարգացման պատմական շրջանները (գրաբար, միջին հայերեն, ժամանակակից հայոց լեզու՝ արևելահայ և արևմտահայ գրական լեզուներ): Հայոց գիրը և գրչությունը: Մեսրոպյան այբուբենի ստեղծման համազգային պատմական նշանակությունը:

Ուղղագրության, կետադրության և ուղղախոսության ժամանակակից համակարգերը, որպես գրավոր և բանավոր խոսքի կարևորագույն չափանիշներ:

Խոսքի կուլտուրայի հիմքերն ու բաղկացուցիչները. ոճաբանություն և ճարտասանական արվեստի հիմունքները:

Ժամանակակից հայերենում ոճի հիմնական տեսակների բնութագրումը. գործառնական, իրադրական և անհատական ոճեր:

Գործառնական ոճեր:

Առօրյա խոսակցական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Գրական լեզվի ներկա վիճակի և նրա հետագա զարգացման ընթացքի առումով առօրյա խոսակցական ոճի ազդեցության դրական և բացասական միտումները: Ժամանակակից հայոց գրական լեզվի անադարտության պահպանման հիմնական խնդիրները:

Գիտական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Գիտական և կրթական-ուսումնական ոլորտների գործունեության լեզվական-խոսքային չափանիշները:

Վարչագործարարական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Վարչատնտեսական, օրենսդիր, օրինատեղծ և պետական կառավարման, ինչպես նաև քաղաքական, միջազգային, դիվանագիտական ոլորտներում կիրառվող լեզվական-խոսքային չափանիշների առանձնահատկությունները: Այդ ոլորտներին վերաբերող փաստաթղթերի կազմման և դրանց համակարգման հիմնական սկզբունքները: Գովազդային տեքստերի ձևավորման և դրանց մատուցման հիմնական եղանակները:

Հրատարակախոսական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Հուզական-հոգեբանական ներգործության և փաստարկվածության ու տրամաբանական մոտեցումների համադրումը որպես այդ ոճի գործառնության հիմնական սկզբունք:

Գեղարվեստական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Այդ ոճի հիմնական չափանիշների պարզաբանումը հայ և համաշխարհային գրական մեծագույն արժեքների օրինակով:

Ճարտասանական արվեստի պատմության և հիմնական սկզբունքների

համառոտ ակնարկ:

Ճարտասանական արվեստի կազմախոսական-բնախոսական հիմքերը, ձայնի դրվածքը, շնչառության տեխնիկան, հնչյունի ձևավորման և արտաբերման տեխնիկան ու կուլտուրան: Խոսքի կազմակերպման հոգեբանակն, հուզական և տրամաբանակն մեխանեզմները:

4.

Ռուսաց լեզու և խոսքի մշակույթ 4 կրեդիտ, 120 ժամ

Գյուղատնտեսության համար մասնագետներ պատրաստելու խնդիրները որոշարկում են «Ռուսաց լեզու» դասընթացի հաղորդակցական և պրակտիկ բնույթը անհատական խոսքի և երկխոսության, ընթերցելու և գրելու, ընկալման և խոսակցական ունակությունների ձևավորումը և զարգացումը:

Գործառնական -իմաստաբանական հիմքի վրա խմբավորված քերականական գիտելիքների ուսուցումը դիտակտիկ սկզբունքների և ուսումնական նյութի բաշխվածության հաշվառումը: Նվազագույնի հասցված բառային քերքկանական նյութի մատուցումը որպես խոսքի կուլտուրայի կատարելագործման, խոսակցական սխալների կանխատեսման և դրանց վերացման լեզվական հիմք:

Ուսուցանվող լեզվի երկրի մշակույթը և ավանդույթները:

Խոսքի բարեկանոնության (կանոնավարության) տարբեր միջոցների կիրառումը որոշակի իրավիճակներում:

Խոսելու ունակությունը. անհատական խոսքի և երկխոսության կազմակերպումը օգտագործվող պարզ բառային-քերականական միջոցների կիրառմամբ:

Հրապարակային խոսքի հիմունքները (բանավոր հաղորդում, գեկույց և այլն):

Խոսքի ընկալումը. անհատական խոսքի և երկխոսության ըմբռնումը կենցաղային և մասնագիտական հաղորդակցման ոլորտներում:

Ընթերցանություն. տեքստերի տեսակները, ոչ բարդ տեքստեր և մասնագիտական ուղղվածության տեքստեր:

Գրավոր խոսքի ունակություն. համառոտագրում, ռեֆերատ, հաղորդում, դրույթներ: Վարչագործարարական ոճ (դիմում, ստացական, արձանագրություն, տեղեկանք և այլն):

5.

Օտար լեզու 16 կրեդիտ, 480 ժամ

Հնչյունների արտասանության, ինտոնացիայի, շեշտադրական համակարգի և ուսուցանվող լեզվում խոսքի ռիթմի յուրահատկությունը, տառադարձության ընթերցանությունը:

Ընդհանուր և տերմինաբանական բնույթի 2000 ուսուցողական բառային միավորով բառապաշարի նվազագույն:

Ընդհանուր կիրառման բնագավառի /կենցաղային, տերմինաբանական, ընդհանուր գիտական, պաշտոնական և այլն/ հասկացություն բառապաշարների տարբերակման մասին:

Հասկացություն բառակազմական հիմնական միջոցների մասին:

Հասկացություն ազատ և կայուն բառակապակցությունների, դարձվածաբանական միավորների մասին:

Գրավոր և բանավոր հաղորդակցության ժամանակ առանց իմաստի աղճատման ընդհանուր բնույթի հաղորդակցումն ապահովող քերականական երևույթներ:

Ուսումնասիրվող լեզվի երկրների մշակույթը և սովորույթները:

Բանավոր խոսքը: Պաշտոնական և ոչ պաշտոնական շփման ընդհանուր հաղորդակցական իրադրություններում առավել չափով օգտագործվող

հարաբերականորեն պարզ բառային-քերականական միջոցների օգտագործումը երկխոսության մեջ և անհատական խոսքում: Հրապարակային խոսքի հիմունքները /բանավոր հաղորդում, զեկույց/:

Ունկնդրում: Կենցաղային և մասնագիտական հաղորդակցման բնագավառներում երկխոսության և անհատական խոսքի ըմբռնումը:

Ընթերցանություն: Տեքստերի տեսակները. ոչ բարդ գործնական բնույթի և լայն մասնագիտական ուղղվածության տեքստեր:

Գրավոր խոսքը: Խոսքային ստեղծագործությունների տեսակները. կենսագրություն, փոքր զեկույցներ, անձնական նամակ, գործնական նամակ, ռեֆերատ:

Գերմաներեն լեզու

Ծրագիրը ենթադրում է գերմաներեն լեզվի իմացության գործնական կիրառում, լեզվին բնորոշ ճիշտ շեշտադրություն և արտասանություն: Քերականական անհրաժեշտ գիտելիքների ձեռք բերումը, նրանց կիրառումը բանավոր խոսքում և թարգմանչական աշխատանքում: Ուսուցողական ընդհանուր բառապաշարի և տերմինաբանական բնույթի 2000 բառային նվազագույն միավոր:

Բառապաշարի տարբերակում ըստ կիրառման բնագավառի /կենցաղային, տերմինաբանական, գիտական, պաշտոնական/:

Ընդհանուր հասկացություն բառակազմությանը վերաբերող միջոցների մասին:

Ընդհանուր հասկացություն ազատ և կայուն բառակապակցությունների և դարձվածաբանության վերաբերյալ:

Քերականական հմտությունների իմացությունը գրավոր և բանավոր հաղորդակցության ժամանակ առանց աղճատման ընդհանուր բնույթի հաղորդակցումն ապահովելու համար:

6.

Մշակութաբանություն 2 կրեդիտ, 60 ժամ

Ժամանակակից մշակութաբանության կազմը և կառուցվածքը, մշակույթի փիլիսոփայությունը և մշակութային մարդաբանությունը: Մշակութաբանությունը և մշակույթի պատմությունը, տեսական և կիրառական մշակութաբանության հետազոտությունների մեթոդիկան: Մշակութաբանության հիմնական հասկացությունները, մշակույթ, քաղաքականություն, մշակույթի ձևաբանություն, գործառնություններ և սուբյեկտներ, մշակույթի ծագումնաբանությունը և դինամիկան: Մշակույթի լեզուն և խորհրդանիշները, միջմշակութային հաղորդակցում, մշակութային արժեքներ և ավանդույթներ, աշխարհի մշակութային պատկերը: Մշակույթի սոցիալական ինստիտուտներ, մշակութային նույնականությունը և արդիականացումը, մշակույթների տիպաբանությունը: Էթնիկական, ազգային, վերնախավային և զանգվածային մշակույթներ, մշակույթների արևելյան և արևմտյան տիպերը առանձնահատուկ և միջին մշակույթներ: Տեղային մշակույթներ, ժամանակակից համաշխարհային գործընթացներում մշակութային ընդհանրացման միտումները: Մշակույթը և բնությունը, մշակույթը և անհատը, մշակույթը և հասարակությունը, մշակույթը և արդիականության գլոբալ հիմնախնդիրները:

7.

Քաղաքագիտություն 3 կրեդիտ, 90 ժամ

Քաղաքականություն և քաղաքական իշխանություն: Քաղաքական իշխանության իրականացման մեխանիզմը, արդյունավետությունը և լեգիմի-

տությունը: Քաղաքական համակարգ: Քաղաքական ռեժիմ (վարչակարգ): Դեմոկրատիայի ժամանակակից տեսություններն ու մոդելները: Պետություն, գործառույթները, ձևերը: Պետական իշխանության մարմինները Հայաստանում: Իրավական և սոցիալական պետություն: Խորհրդարան և խարհրդարանություն: Կառավարման նախագահական, կիսանախագահական և խորհրդարանական ձևերի համեմատական վերլուծությունը:

Քաղաքական իշխանության սոցիալական սուբյեկտները: Շահերի խմբեր, քաղաքական լիդերություն և քաղաքական լիդերներ, էլիտա: Ընտրություններ և ընտրական համակարգեր: ՀՀ ընտրական համակարգը: Քաղաքական կուսակցություններ և կուսակցական համակարգեր: Բազմակուսակցական համակարգի կայացումը Հայաստանում: Քաղաքական գործընթացներ: Քաղաքական արդիականացում: Քաղաքական արդիականացման առանձնահատկությունները ՀՀ-ում: Քաղաքական կոնֆլիկտներ և դրանց լուծման ուղիները: Քաղաքական տեխնոլոգիաներ:

Համաշխարհային քաղաքական գործընթացներ և միջազգային հարաբերություններ: Արդի համաշխարհային հարաբերությունների աշխարհաքաղաքական վերլուծություն: Հայաստանի ազգային շահերը նոր աշխարհաքաղաքական իրավիճակում:

Քաղաքական գլոբալիստիկա. ընդհանուր բնութագիրը, համամարդկային հիմնահարցերի լուծման քաղաքական ուղիները: Քաղաքական կանխատեսում:

8.

Իրավագիտություն 6 կրեդիտ, 180 ժամ

Պետությունն ու իրավունքը: Պետության և իրավունքի ծագումը, էությունը, հատկանիշները, գործառույթները, կառուցակարգը, ձևերը: Իրավունքի նորմերը և աղբյուրները: Նորմատիվային իրավական ակտերի հասկացությունը, տեսակները: Օրինականության հասկացությունը:

Հայաստանի Հանրապետության իրավունքի համակարգը: Իրավունքի ճյուղերը: Սահմանադրական իրավունք: Քաղաքացիական իրավունք: Իրավաբանական անձինք: Սեփականության իրավունք: Գրավի իրավունք: Գործարքներ և ներկայացուցչություն: Պարտավորություններ: Պայմանագիր: Ժառանգական իրավունք: Աշխատանքային իրավունք: Վարչական իրավունք: Քրեական իրավունք: Հողային իրավունք: ՀՀ Հողային օրենսդրությունը: ՀՀ դատական համակարգը: Դատախազության մարմինների համակարգը: ՀՀ ոստիկանության մարմինները: Արդարադատությունը և դրա խնդիրները: Քաղաքացիական դատավարության իրավունքը: Քրեական դատավարության իրավունքը: Միջազգային իրավունք: Միջազգային իրավունքի սկզբունքները և սուբյեկտները: Միջազգային պայմանագրեր: Միջազգային իրավունքի աղբյուրները:

9.

Տնտեսագիտության տեսություն 12 կրեդիտ, 360 ժամ

Տնտեսագիտության տեսության ընդհանուր հիմունքները:

Տնտեսագիտության տեսության առարկան, գործառնությունները և մեթոդները: Տնտեսագիտության տեսության զարգացման հիմնական փուլերը: Տնտեսական մտածելակերպի հիմնական սկզբունքները: Բարիքը և նրա դասակարգումը: Պահանջմունքներ, ռեսուրսներ: Արտադրության գործոններ: Տնտեսական ընտրություն: Տնտեսական հարաբերություններ: Սեփականություն և տնտեսավարում: Տնտեսական համակարգերը, դրանց տիպերը և մոդելները: Արտադրական հնարավորությունների կորեր: Տնտեսական արդյունավետություն: Տնտեսական ռազմավարություն

և տնտեսական քաղաքականություն:

Միկրոտնտեսագիտություն: Շուկա: Առաջարկի օրենք, պահանջարկի օրենք: Անհատական և շուկայական պահանջարկ, հավասարակշռված գին: Սպառողի և արտադրողի ավելցուկներ, սպառողի և արտադրողի վարքագծերի տեսությունները: Պա-հանջարկի գործոնները: Եկամտի էֆեկտ և փոխարինման էֆեկտ: Առաձգականություն: Առաջարկը և նրա գործոնները: Սահմանային արտադրողականության անկման օրենքը: Մասշտաբի էֆեկտ: Մենաշնորհ, բնական մենաշնորհ, գնի էությունը, գործառույթները և համակարգը, գնային խտրականություն: Մրցակցությունը և նրա տեսակները: Օլիգոպոլիս, մենաշնորհային մրցակցություն, մուտքի և ելքի արգելքները ճյուղում, համեմատական առավելություն: Ձեռնարկության հասկացությունը արտադրության համակենտրոնացումը և կենտրոնացումը, դվերսիֆիկացիա: Արտադրական գործառույթ: Արտադրության գործունեության շուկաներ: Ծախսերը և դրանց տեսակները, հաստատում, փոփոխում, հաշվապահական, տնտեսական, սահմանային ծախսեր, այլընտրանքային ծախսեր: Հաշվապահական և տնտեսական շահույթ: Հասույթի և ծախսերի միջին և սահմանային մեծությունները, արդյունավետություն, փոխհատուցում արտադրության մասշտաբից (նվազող, ամփոփոխ, աճող): Ձեռներեցության տնտեսական բնույթը, գործառույթները և ակտիվացման պայմանները, տնտեսական ռիսկ:

Աշխատանքի շուկա: Աշխատանքի առաջարկը և պահանջարկը: Աշխատավարձ և զբաղվածություն, բյուջետային սահմանափակում, անտարբերության կոր: Կապիտալի շուկա: Տոկոսադրույք և ինվեստիցիա: Հողի շուկա: Ռենտա: Ընդհանուր հավասարակշռություն և բարեկեցություն: Եկամտուների բաշխում: Անհավասարություն: Պետության դերը:

Մակրոտնտեսագիտություն: Ազգային տնտեսությունը որպես ամբողջություն: Մակրոտնտեսական ցուցանիշներ: Համա-խառն ներքին արդյունք, նրա չափման եղանակները: Ազգային եկամուտ: Տնօրինվող անձնական եկամուտ: Գների ինդեքսները: Ազգային հարստություն, նրա կառուցվածքը: Համախառն ներքին արդյունքի դինամիկան ՀՀ-ում: Ազգային տնտեսության ճյուղային և բաժանմունքային կառուցվածքներ: Ամբողջական պահանջարկ և ամբողջական առաջարկ, դրանց հավասարակշռությունը

/AD-AS մոդելը/: Սպառում, խնայողություն, դրանց միջին և սահմանային հակումները, գործառույթները: Խնայողություն և ինվեստիցիա: Մակրոտնտեսական հավասակշռություն և իրական տոկոսադրույք / IS-LM մոդելը/: Մոլտիպլիկատորի էֆեկտը: Գործազրկությունը և նրա ձևերը: Ինֆլյացիան և նրա տեսակները: Տնտեսական պարբերաշրջանները: Տնտեսական աճը և տնտեսական զարգացումը: Տնտեսական աճի մոդելները: Պետական ծախսեր և հարկեր: Փողի էությունը, փողի շուկա, փողի պահանջարկը և առաջարկը, դրամաշրջանառություն, փողի տեսությունները: Պետական բյուջե, նրա դիֆիցիտը և ավելցուկը, արժույթի ֆիքսված և լողացող կուրս: Բանկային համակարգ: Դրամավարկային քաղաքականություն: Միջազգային տնտեսական հարաբերություններ: Արտաքին առևտուր և արտաքին քաղաքականություն: Վճարային հաշվեկշիռ: Տարադրամի կուրսը:

Անցումային շրջանի հիմնական գծերը և առանձնահատկությունները ՀՀ-ում: Սեփականաշնորհում: Բաշխումը և եկամտուները: Տնտեսության կառուցվածքային տեղաշարժերը: Սոցիալական ոլորտի վերափոխումները: Բաց տնտեսության ձևավորումը:

Փիլիսոփայություն 4 կրեդիտ, 120 ժամ

Փիլիսոփայության առարկան, տեղը և դերը մշակույթում:

Փիլիսոփայության կայցումը, փիլիսոփայական, դպրոցների և հիմնական ուղղությունների պատմական զարգացման հիմնական փուլերը, փիլիսոփայական գիտելիքների կառուցվածքը: Ուսմունք կեցության ինքնակազմակերպվածությունը: Իրականի և վերացականի հասկացությունները՝ տարածություն և ժամանակ, շարժում և զարգացում, դիալեկտիկա, դետերմինիզմ և ինդետերմինիզմ, դինամիկա և վիճակագրական օրինաչափությունները, աշխարհի մասին գիտական, փիլիսոփայական և կրոնական պատերազումները:

Մարդը և հասարակությունը, մշակույթը, մարդը և բնությունը: Հասարակությունը և նրա կառուցվածքը, քաղաքացիական հասարակություն և պետություն, մարդը սոցիալական կապերի համակարգում:

Մարդը և պատմանական գործընթացը, անհատը և զանգվածները, ազատություն և անհրաժեշտություն, հասարակական զարգացման հասարակարգային և քաղաքակրթական հայեցակարգերը:

Մարդկային կեցության իմաստը. բնություն և ազատություն, ազատություն և պատասխանատվություն, բարոյականություն:

Ճշտություն և իրավունք, բարոյական արժեքներ, տարբեր մշակույթներում կատարյալ անհատի մասին պատկերացումները:

Գեղագիտական արժեքներ և նրանց դերը մարդկային կյանքում, կրոնական արժեքներ և խղճի ազատություն:

Գիտակցություն և իմացություն, ինքնագիտակցություն և անհատականություն: Իմացություն, ստեղծագործություն և պրակտիկա, հավատ և գիտելիք, հասկացողություն և բացատրություն: Ռացիոնալությունը և իռացիոնալությունը իմացության գործունեությունում: Ճշմարտության հիմնախնդիրը. իրականություն, մտածողություն, տրամաբանություն և լեզու, գիտական և ոչ գիտական իմացություն, գիտականության չափանիշներ: Գիտական իմացության կառուցվածքը, մեթոդը և ձևերը, զարգացման միտումները: Գիտական հեղաշրջումները և ռացիոնալության տիպերի փոփոխությունը, գիտությունը և տեխնիկան: Մարդկության ապագան և արդիականության գլոբալ հիմնախնդիրները. քաղաքակրթությունների փոխազդեցությունը և ապագայի պատկերը:

ԸԲ.
ԸԲ. Բ. 00

**ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱԿԱՆ ԵՎ ԲՆԱԳԻՏԱԿԱՆ
ԳԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԹԱԲԼՈՎ
ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉ**

1.

**Քաղաքացիական պաշտպանություն և արտակարգ իրավիճակներ
5 կրեդիտ, 150 ժամ**

Ներածություն: Արտակարգ իրավիճակների և քաղաքացիական պաշտպանության համակարգը, խնդիրներն ու նշանակությունը: Քաղաքացիական պաշտպանության կառուցվածքն ու կազմավորումները: Արտակարգ իրավիճակներ, դրանց դասակարգումը, բնութագրերը, և կանխարգելման ուղիները: Ռադիացիոն և քիմիական վարակման ճշախներ: Տեղանքի ռադիոակտիվ վարակում, ռադիոակտիվ վարակվածության աղբյուրները և ռադիոակտիվ ճառագայթման չափման միավորները: Մարտական թունավոր քիմիական նյութերի դասակարգումը, բնութագիրը, ներգործության ձևերը և դրանցից պաշտպանվելու ողանակները: Ռադիացիոն և քիմիական իրադրության գնահատման մեթոդները: Դոզաչափական և քիմիական հետախուզության սարքերի տեսակները, կառուցվածքը

և աշխատանքի սկզբունքները: Բնակչության պաշտպանության կազմակերպումը արտակարգ և պատերազմական իրավիճակներում: Ապաստարաններ, հակառադիացիոն և պարզագույն թաքստոցներ: Անհատական պաշտպանական միջոցների տեսակները, դրանց պահպանման բաշխման և օգտագործման կարգը: Արտակարգ իրավիճակների ռիսկի գնահատումը: Ռիսկի կվանտիֆիկացիան, անհատական ռիսկի ուսումնասիրման և գնահատման մեթոդները: Արտակարգ և պատերազմական իրավիճակներում գյուղատնտեսական օբյեկտների գործունեության կայունության ապահովման հիմնական ուղղություններն ու մեթոդները: Արտակարգ և պատերազմական իրավիճակներում փրկարարական և անհետաձգելի վթարային-վերականգնողական աշխատանքների կազմակերպումն ու անցկացումը: Գյուղատնտեսության վարումը ռադիոակտիվ աղտոտվածության պայմաններում:

2.

Բուսաբուծական արտադրանքի արտադրության տեխնոլոգիա

3 կրեդիտ, 90 ժամ

Բուսաբուծությունը որպես՝ արտադրության ճյուղ, նրա խնդիրները: Դաշտային մշակաբույսերի խմբավորումը: Մերմնաբուծությունը որպես բերքավորության բարձրացման կարևոր պայման: Հացահատիկային և հատիկաղնդեղեն մշակաբույսերի սորտային կազմը, կենսաբանական առանձնահատկությունները և մշակության տեխնոլոգիաները: Կարտոֆիլի, շաքարի և կերի ճակնդեղենների, ծխախոտի և կերային մշակաբույսերի կենսաբանական և մշակության առանձնահատկությունները: Բանջարաբուծությունը որպես բուսաբուծության ճյուղ: Բանջարաբուստանային մշակաբույսերի սորտային կազմը և մշակության տեխնոլոգիաները բաց և փակ գրանցում:

3.

Անասնաբուծական արտադրանքի արտադրության տեխնոլոգիա

3 կրեդիտ, 90 ժամ

Անասնապահությունը որպես ժողովրդական տնտեսության առաջատար ճյուղ, վարման համակարգը, նախապայմանները և հիմնախնդիրները: Ռեզիոնալ անասնապահության կողմնորոշիչները: Գյուղատնտեսական կենդանիների տնտեսական հատկանիշները, ցեղագոյացման գործոնները, ցեղերի դասակարգումը և կատարելագործման ու շրջայնացման խնդիրները: Կենդանիների համակազմվածքը, աճի ու զարգացման օրինաչափությունները, հաշվառման մեթոդները: Նախիրների և հոտերի սերդատվությունը, վերարտադրությունը և մթերատվությունը: Բուծման հիմունքները սելեկցիոն տոհմային պլան: Կենդանիների կերակրման հիմունքները: Կերերի դասակարգումը, դրանց սննդարարության համալիր գնահատումը: Նորմավորված կերակրման խնդիրները: Անասնապահության կերի բազայի ամրապրնդման ուղիները: Տավարաբուծության, ոչխարաբուծության, խոզաբուծության, թռչնաբուծության և մասնավոր անասնաբուծության այլ ճյուղերի արտադրատեխնոլոգիական խընդիրները: Անասնաբուծական համակարգի, սպասարկող այլ ծառայությունների և անասնաբուծական մթերքներում հումք վերամշակող ձեռնարկությունների ներդաշնակվածությունը ճյուղին:

4.

Բարձրագույն մաթեմատիկա 12 կրեդիտ, 360 ժամ

Անալիտիկ երկրաչափություն: Կոորդինատների մեթոդ: Հիմնական խնդիրները հարթության վրա: Ուղղի հավասարման տարբեր տեսքերը

հարթության վրա: Երկու ուղիղների կազմած անկյունը: Երկրորդ կարգի կորեր:

Գծային հանրահաշիվ: Որոշիչներ և նրանց հատկությունները: Գործողություններ մատրիցների հետ: Հակադարձ մատրից **n** անհայտով գծային հավասարումների համասեռ և ոչ համասեռ համակարգեր: Կրամերի կանոնը: **m** գծային հավասարումների համակարգեր: Գաուսի մեթոդը: Մատրիցի ռանգը: Կոմպլեքս թվեր: **n** չափանի վեկտորական և էվլիդյան տարածություններ: չափանի վեկտորների սիստեմի գծային կախվածությունը և անկախությունը: Բազիս: Վեկտորների սիստեմի ռանգը: Գծային ձևափոխություններ և նրանց մատրիցը: Անցում մի բազիսից մյուսին: Մատրիցի սեփական արժեք և սեփական վեկտոր: Նրանց հատկությունները: Քառակուսային ձևեր: Քառակուսային ձևի բերումը կանոնական տեսքի:

Մաթեմատիկական անալիզ: Թվային հաջորդականություններ: Անվերջ փոքր և անվերջ մեծ հաջորդականություններ և նրանց հատկությունները: Չուգամետ հաջորդականությունների հատկությունները: Մոնոտոն հաջորդականություններ: «Ե» թիվը: Մեկ փոփոխականի ֆունկցիան: Ֆունկցիայի սահմանը և անընդհատությունը: Երկու նշանավոր սահմաններ: Անընդհատ ֆունկցիայի հատկությունները: Ֆունկցիայի ածանցյալը և նրա երկրաչափական իմաստը: Ֆունկցիայի դիֆերենցիալը: Բարձր կարգի ածանցյալներ և դիֆերենցիալներ: Դիֆերենցիալ հաշվի հիմնական թեորեմները: Անորոշությունների բացումը: Ֆունկցիայի հետազոտումը դիֆերենցիալ հաշվի մեթոդներով և գրաֆիկի կառուցումը: Մի քանի փոփոխականների ֆունկցիաներ: Հիմնական հասկացողություններ, սահմանը և անընդհատությունը, մասնակի ածանցյալներ, դիֆերենցիալ: Ածանցյալ ըստ ուղղության: Գրադիենտ: Ֆունկցիայի էքստրեմումները: Նվազագույն քառակուսիների մեթոդը: Անորոշ ինտեգրալ: Անորոշ ինտեգրալի հաշվման եղանակները: Ռացիոնալ կոտորակների, իռացիոնալ և եռանկյունաչափական արտահայտությունների ինտեգրումը: Որոշյալ ինտեգրալ և նրա հատկությունները: Նյուտոն-Լայբնիցի բանաձևը: Որոշյալ ինտեգրալի հաշվման եղանակները: Անիսկական ինտեգրալներ: Որոշյալ ինտեգրալի կիրառությունները: Սովորական դիֆերենցիալ հավասարումներ: Անջատվող փոփոխականներով, համասեռ և համասեռի բերվող հավասարումներ: Առաջին կարգի գծային և գծայինի բերվող հավասարումներ: Երկրորդ կարգի գծային հաստատուն գործակիցներով համասեռ և ոչ համասեռ հավասարումներ: Թվային շարքեր: Շարքի զուգամիտությունը և տարամիտությունը: Դրական անդամներով շարքերի զուգամիտության հայտանիշները: Նշանափոխ շարքեր: Կամայական անդամներով շարքերի զուգամիտությունը: Բացարձակ և պայմանական զուգամետ շարքեր: Ֆունկցիոնալ շարքեր: Աստիճանային շարքեր: Թեյլորի և Մակլորենի շարքեր:

5.

Ինֆորմատիկա 6 կրեդիտ, 180 ժամ

Դասընթացի առարկան, խնդիրները, ինֆորմատիկայի դերը, համակարգիչների տեսական հիմունքները:

Համակարգիչների ստեղծման ու զարգացման փուլերը: Ֆունկցիոնալ սարքերի տրամաբանական ֆունկցիաները, սարքի տրամաբանական սխեման: Տրամաբանական դիզայնի, կոնյուկցիա և բացասում գործողությունները:

Համակարգիչների տեխնիկական ապահովումը, ներքին և արտաքին սարքեր, պրոցեսոր:

Ինֆորմատիկայի մուտքագրման, ելքավորման և հաղորդման սարքեր:
Համակարգային ծրագրեր՝ օպերացիոն համակարգեր, ծրագրեր, թահանթներ, դրայվերներ և ուտիլիտներ: Գործիքային ծրագրային ապահովումը որպես ծրագրավորման համակարգ, ծրագրավորման լեզվի և միջավայրի համակարգը և ստանդարտ գործառնությունների գրադարանը:
Ալգորիթմացում: Ալգորիթմացումը, խնդիրների լուծման ալգորիթմների կառուցման մեթոդները: Ալգորիթմի հատկությունները:
Հաշվողական գործընթացների տեսակները, ալգորիթմի նկարագրման եղանակները, ալգորիթմի որակի որոշման եղանակները, ալգորիթմի մշակման փուլերը և կարգը:
Ծրագրավորում: Ծրագրավորումը որպես ինֆորմատիկայի ճյուղ, ծրագրեր կազմելու մեթոդներն ու ձևերը: Ծրագրավորման լեզուների դասակարգումը, ծրագրերի մշակումը և կատարման փուլերը:
Համակարգչային համակարգեր և ցանցեր: Համակարգչային ցանցերը և դրանց տիպերը:

6.

Կենսագործունեության անվտանգություն 3 կրեդիտ, 90 ժամ

Ներածություն: «Կենսագործունեության անվտանգություն» առարկայի դերը, նպատակն ու խնդիրները: «Մարդ-մեքենա-միջավայր» համակարգը: Վտանգավոր և վնասակար արտադարական գործոնների բնութագիրը և առողջ ու անվտանգ աշխատանքային պայմանների ստեղծման հիմնական ուղիները: Կենսագործունեության անվտանգության միջոցառումների ներդրման տնտեսական արդյունավետության որոշումը: «Կենսագործունեության անվտանգության» բնագավառին վերաբերող նորմատիվա-իրավական փաստաթղթերը, հիմնական օրենսդրական ակտերը, աշխատանքային, քաղաքացիական և քրեական օրենսգրքերը: «Կենսագործունեության անվտանգության» ծառայության կառուցվածքը և խնդիրները, ղեկավարների և մասնագետների իրավունքներն ու պարտականությունները այս բնագավառում: Արտադրական վնասվածության և մասնագիտական հիվանդությունների ուսումնասիրման մեթոդները, տնտեսական հետևանքները և գնահատման եղանակները: Կենսագործունեության անվտանգության միջոցառումների պլանավորումը և ֆինանսավորումը: Աշխատատեղերի օդերևութաբանական և միկրոկլիմայական պարամետրերի նորմավորման սկզբունքները և նորմաները, չափման և հսկման միջոցներն ու եղանակները: Արտադրական աղմուկ, վիբրացիա և վնասակար ճառագայթումներ: Դրանցից պաշտպանվելու եղանակները, չափման և հսկման միջոցները: Էլեկտրոհարվածից պաշտպանվելու կազմակերպչական միջոցառումներն ու տեխնիկական միջոցները: Անպրոպապաշտպանություն: Հրդեհ, հրդեհների սոցիալ-տնտեսական հետևանքները: Շենքերի և շինությունների հրակայունությունը, դրա բարձրացման եղանակները: Կրակմարիչ տեխնիկա: Տեսակները, կառուցվածքը և աշխատանքի սկզբունքը: Հակահրդեհային ահազանգում և ջրամատակարարում: Հրդեհի ժամանակ մարդկանց էվակուացիայի, նյութական միջոցների հեռացման և պահպանման կարգը:

7.

Գծային Հանրահաշիվ 5 կրեդիտ, 150 ժամ

Գծային հանրահաշիվ: Որոշիչներ և նրանց հատկությունները: Չափանի վեկտորների սիստեմի գծային կախվածությունը և անկախությունը: Բազիս: Վեկտորների սիստեմի ռանգը: Գծային ձևափոխություններ և նրանց մատրիցը: Անցում մի բազիսից մյուսին: Մատրիցի սեփական արժեք և սեփական վեկտոր: Նրանց հատկությունները: Քառակուսային ձ-

8.

ներ: Քառակուսային ձևի բերուժը կանոնական տեսքի:

Այգեպտղաբուծություն 2 կրեդիտ, 60 ժամ

Բուսաբուծությունը որպես գիտություն և արտադրության ճյուղ, նրա խնդիրները: Դաշտային մշակաբույսերի խմբավորումը, նրանց ընդհանուր բնութագիրը և ժող. տնտեսական նշանակությունը: Հանրապետության համար կարևորագույն մշակաբույսերի կենսաբանական և մշակութային առանձնահատկությունները, սորտային կազմը: Դրանց մշակության տեխնոլոգիաների առանձնահատկությունները գյուղացիական /ֆերմերային/ տնտեսություններում: Հիմնական մշակաբույսերի կենսաբանական առանձնահատկությունները, սորտային կազմը և մշակության տեխնոլոգիաները բաց և փակ գրունտում: Խաղողի վազի և պտղատու մշակաբույսերի ազդակենսաբանական հիմունքները: Վեգետատիվ բազմացում և տնկանյութի աճեցման տեխնոլոգիա, այգու հիմնումը և խնամքը, խաղողի և պտուղների արտադրության մասնագիտացումը և սորտերի տեղաբաշխումը ըստ ՀՀ գյուղատնտեսական գոտիների: Սորտերի կենսաբանական և արտադրատնտեսական առանձնահատկությունները:

ԸՆՏՐՈՎԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԹԱԲԼՈՎ

Համակարգչային տեխնիկա (օպեր. գործ)

ԸՄԴ.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԹԱԲԼՈՎ

1.

Բուսաբուծական արտադրումների ապրանքագիտություն և ստանդարտացում 5 կրեդիտ, 150 ժամ

Առարկայի ծրագիրը իր մեջ ընդգրկում է աքյրանքների ձևավորման համար անհարժեշտ հիմնական հարցերը, հաշվի առնելով գիտության նվաճումները և ճյուղի զարգացման հեռանկարները:

Բուսաբուծական մթերքների ապրանքագիտության տեսության հիմունքները: Ապրանքների սպառողական արժեքները, ապրանքագիտության ստեղծման պատմությունը և զարգացումը:

Ապրանքագիտությունը որպես գիտական դիսպլինին՝ կապված ազգայնակչության կենսամակարդակի բարձրացման ընդհանուր գործընթացի հետ: Որակի բարձրացումը, պահպանումը, ապրանքների կորուստների իջեցումը, մարդկանց սննդի կազմի բարելավումը, տեսականու ընդլայնումը և ստանդարտացման կատարելագործումը:

Ապրանքի որակը: Ապրանքի որակը որպես սպառողական արժեքի գլխավոր հատկություն:

Որակի ցուցանիշները և մակարդակը: Ապրանքի որակի գնահատման ժամանակ օգտագործվող ցուցանիշները, նշանակման երկարակետությունը, էրգոնոմիկական և էսթեթիկական ցուցանիշները:

Որակի կախվածությունը տարբեր գործոններից, արտադրության, շրջանառության և օգտագործման ոլորտներից:

Արտադրանքի տեսակը: Արդի ժամանակաշրջանում ապրանքի որակի բարձրացման և պահպանման նշանակությունը:

Բուսաբուծական մթերքների հետազոտման և որակի հսկողության եղանակները: Բուսաբուծական մթերքների օրգանոլեպտիկ, չափադրական, էքսպերտ, ռեգիստրացիոն, հաշվարկային և սոցիոլոգիական հետազոտությունները:

Մթերքների հետազոտման և հսկողության տեսակները: հետազոտությ-

յունների արդյունքների ճշտության գնահատականը և ապրանքի որակի գնահատման մակարդակի եղանակները:

Բուսաբուժական մթերքների ստանդարտացումը: Ստանդարտացման դերը բուսաբուժական մթերքների արտադրության, տեղափոխման, պահպանման և իրացման գործում: Ստանդարտացման պետական համակարգը: Ստանդարտների կատեգորիաները և տեսակները: Ստանդարտների և տեխնիկական պայմանների մշակումն ու հաստատումը: Ստանդարտների գործունեության ժամկետները և նրանց ներդրումը:

2. ***Անասնաբուժական արտադրանքների ապրանքագիտություն և ստանդարտացում 5 կրեդիտ, 150 ժամ***

Ընդհանուր ապրանքագիտություն: Անասնաբուժական մթերքների և հումքի դասակարգումը ըստ ծագման, քիմիական կազմի, մշակման աստիճանի և դրանց տեսականին: Մթերքների և հումքի որակի ապրանքագիտական գնահատման եղանակները, էներգետիկ գնահատումը:

Մասնավոր ապրանքագիտություն. մսի և մսամթերքների ապրանքագիտություն, կաթի և կաթնամթերքների ապրանքագիտություն, ձվի և ձվամթերքների ապրանքագիտություն, մեղրի և մեղվաբուծական այլ մթերքների ապրանքագիտություն, ձկան և ձկանմթերքների ապրանքագիտություն, անասնաբուծության հումքի ապրանքագիտություն, մթերքների և հումքի ստանդարտավորումն ու որակի կառավարումը:

3. ***Համակարգիչ և ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների կիրառումը ագրոբիզնեսում 5 կրեդիտ, 150 ժամ***

Դասընթացի բովանդակությունը և խնդիրները:

Ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաները որպես հաշվիչ տեխնիկայի միջոցների, կապի, ինֆորմացիայի պահպանման և արտապատկերման միջոցներ: Տնտեսագիտական ինֆորմացիան, նրա դերը, դասակարգումը, ինֆորմացիայի ֆիզիկական ու տրամաբանական կառուցվածքները, քանակական բնութագրերը: Ինֆորմացիայի հավաքագրման, գրանցման, նախապատրաստման և մշակման տեխնոլոգիական գործընթացի նախագծումը: Ինֆորմացիայի ավտոմատ մշակման համակարգի նախագծման մեթոդիկան ու կազմակերպումը: Խնդիրների ալգորիթմացում, համակարգերի մաթեմատիկական, ծրագրային և տեխնիկական ապահովում, կիրառական ծրագրերի փաթեթներ: Տվյալների բանկեր և բազաներ: Տվյալների ինտեգրացված մշակումը և պահպանումը:

Տվյալների բազաների հառավարման համակարգեր: Ինֆորմացիայի ավտոմատ մշակումն ու կառավարման գործառնությունները: Օպերատիվ կառավարման ինֆորմացիայի մշակման ավտոմատացումը: Կոմերցիոն ցանցի կիրառումը: «Բանկ-կլիենտ» համակարգը: Կառավարման տակտիկական և ռազմավարական խնդիրների

ինֆորմացիայի ավտոմատ մշակումը: Ինֆորմացիոն համակարգերն ու ավտոմատացված աշխատատեղերը: Բազմաֆունկցիոնալ ծրագրային կոմպլեքսները

որպես ինտեգրացված ինֆորմացիոն համակարգի ստեղծված հիմք: Ցանցային տեխնոլոգիաներ: Համակարգչային ցանցեր, ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների առանձնահատկությունները: Լոկալ համակարգչային ցանցեր, գլոբալ ցանցեր: Ինֆորմացիայի պաշտպանությունը ինֆորմացիոն համակարգում: Ինֆորմացիայի պաշտպանման միջոցներն ու եղանակները:

4.

Գործարար անգլերեն 4 կրեդիտ, 120 ժամ

Գրավոր և բանավոր հաղորդակցության ժամանակ առանց իմաստի աղճատման ընդհանուր բնույթի հաղորդակցումն ապահովող քերականական երևույթներ:

Ուսումնասիրվող լեզվի երկրների մշակույթը և սովորույթները:

Բանավոր խոսքը: Պաշտոնական և ոչ պաշտոնական շփման ընդհանուր հաղորդակցական իրադրություններում առավել չափով օգտագործվող հարաբերականորեն պարզ բառային-քերականական միջոցների օգտագործումը երկխոսության մեջ և անհատական խոսքում: Հրապարակային խոսքի հիմունքները /բանավոր հաղորդում, զեկույց/:

Ունկնդրում: Կենցաղային և մասնագիտական հաղորդակցման բնագավառներում երկխոսության և անհատական խոսքի ըմբռնումը:

Ընթերցանություն: Տեքստերի տեսակները, ոչ բարդ գործնական բնույթի և լայն մասնագիտական ուղղվածության տեքստեր:

Գրավոր խոսքը: Խոսքային ստեղծագործությունների տեսակները, կենսագրություն, փոքր զեկույցներ, անձնական նամակ, գործնական նամակ, ռեֆերատ:

5.

Գյուղ. էկոնոմիկայի ներածություն 4 կրեդիտ, 120 ժամ

Առարկան, խնդիրները, ուսումնասիրման մեթոդաբանությունը և մեթոդիկան:

Տնտեսական օրենքների դրսևորման բնույթը գյուղատնտեսության մեջ: Գյուղատնտեսության արտադրական ռեսուրսների /հողի, ջրի, կապիտալի, աշխատանքի/ գնահատման, պահանջի և տնտեսական արդյունավետության որոշման մեթոդաբանությունը, ցուցանիշները: Կապիտալի պտույտը և շրջապտույտի փուլերի գնահատումը:

Կապիտալ ներդրումների պահանջի և ներդրման արդյունավետության գնահատումը, նվազագույն ռեսուրսների և տարբերակների ընտրությունը:

Գյուղատնտեսության ընդլայնված վերարտադրությունը՝ առանձնահատկությունները, աղբյուրները, ցուցանիշները, տիպերը: Ինտենսիվացումը որպես վերարտադրության ձև՝ ներկա փուլի առանձնահատկությունները: Ինտենսիվության մակարդակի և ինտենսիվացման տնտեսական արդյունավետության որոշման մեթոդիկան, ցուցանիշների համակարգը:

Գյուղատնտեսության համախառն և ապրանքային արտադրանքը, վերջնական արդյունքը: Համախառն արդյունքի բաշխումը: Պարենային ազգային անվտանգություն:

Արտադրության տնտեսական արդյունավետության էությունը, մակարդակները, ցուցանիշները կանոնական և իրական տնտեսության պայմաններում: Ինքնարժեք՝ տեսակների հաշվարկման մեթոդաբանությունը, արտերկրների փորձը, իջեցման հիմնախնդիրները: Աշխատանքի արտադրականության հաշվարկման մեթոդաբանությունը, մակարդակը, դինամիկան և ցուցանիշները: Ռեսուրսների ամբողջական արտադրողականություն: «Նվազող հատույց» և «Սահմանային օգտակարություն»: Համախառն և զուտ եկամուտ, շահույթ, եկամտաբերություն և շահութաբերություն: Ռեսուրսների ամբողջական արդյունավետություն:

Արտադրողական ուժերի և արտադրանքների տեղաբաշխման և մասնագիտացման գիտական հիմունքները, ցուցանիշների համակարգը գյուղատնտեսության մեջ: Կենտրոնացում, համակենտրոնացում և ագրոարդյունաբերական ինտեգրացիա:

Գնագոյացումը և ագրարային շուկայի գների համակարգը:

Բուսաբուծական և անասնաբուծական առանձին ճյուղերի էկոնոմիկան /արտադրության զարգացումը, տեղաբաշխումը, մասնագիտացումը, ինտենսավիցումը, տնտեսական արդյունավետության բարձրացման հիմնախնդիրները/: SWOT վերլուծություն:

Տարածաշրջանների էկոնոմիկա:

6.

Հռետորական արվեստ 4 կրեդիտ, 120 ժամ

Խոսքի մշակույթի հիմքերն ու բաղկացուցիչները, ոճաբանություն և ճարտասանական արվեստի հիմունքները:

Ժամանակակից հայերենում ոճի հիմնական տեսակների բնութագրումը, գործառնական, իրադրական և անհատական ոճեր: Գործառնական ոճեր: Առօրյա խոսակցական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Գրական լեզվի ընդհանուր վիճակի և նրա հետագա ընթացքի առումով առօրյա խոսակցական ոճի ազդեցության դրական և բացասական միտումները: Ժամանակակից հայոց գրական լեզվի անադարտության պահպանման հիմնական խնդիրները: Գիտական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Գիտական և կրթական-ուսումնական ոլորտների գործունեության լեզվական խոսքային չափանիշները: Վարչագործարարական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Վարչատնտեսական, միջազգային, դիվանագիտական ոլորտներում կիրառվող լեզվական խոսքային չափանիշների առանձնահատկությունները: Այդ ոլորտներին վերաբերող փաստաթղթերի կազմման և դրանց համակարգման հիմնական սկզբունքները: Գովազդային տեքստերի ձևավորման և դրանց մատուցման հիմնական եղանակները: Հրապարակախոսական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Հուզական հոգեբանական ներգործության և փաստարկվածության ու տրամաբանականության մոտեցումների համադրումը որպես այդ ոճի գործառության հիմնական սկզբունք: Գեղարվեստական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Այդ ոճի հիմնական չափանիշների (գրական լեզվի մաքրությունն ու կատարելությունը, գեղագիտականությունը և այլն) պարզաբանումը հայ և համաշխարհային գրական մեծագույն արժեքների օրինակով: Ճարտասանական արվեստի պատմության և հիմնական սկզբունքների համառոտ ակնարկ:

Ճարտասանական արվեստի կազմախոսական-բնախոսական հիմքերը, ձայնի դրվածքը, շնչառության տեխնիկան, հնչյունի ձևավորման և արտաբերման տեխնիկան ու կուլտուրան: Խոսքի կազմակերպման հոգեբանական, հուզական և տրամաբանական մեխանիզմները: Ըստ գյուղատնտեսության ոլորտի առանձին մասնագիտացումների՝ մասնագիտական տերմինների հատուկ բառացանկեր և տեքստեր:

7.

Կառավարման հիմունքներ 5 կրեդիտ, 150 ժամ

Կառավարման դասընթացի առարկան, անհրաժեշտությունը: Կառավարման տեսության զարգացման փուլերը և մեթոդաբանությունը: Ագրարային ոլորտի կազմակերպությունների կազմակերպական-իրավական ձևերը և կառավարման առանձնահատկությունները: Կազմակերպությունը՝ որպես սոցիոտեխնիկական համակարգ: Կազմակերպության ներքին միջավայրի բնութագրությունը: Կազմակերպության արտաքին միջավայրի բնութագիրը: Կառավարման մեթոդների էությունը և դասակարգումը: Կոնֆլիկտների, փոփոխությունների և սթրեսների կառավարումը: ՀՀ տնտեսության կառավարման համակարգը: Հանրային կառավարման էությունը և գործառույթները: ՀՀ ագրոպարենային համակարգի կառավարումը

8.

Ֆինանսական հաշվապահություն 4 կրեդիտ, 120 ժամ

Հավապահական հաշվառման օղակները: Ֆինանսական հաշվառման

նշանակությունը, աշխատանքների կազմակերպման սկզբունքները և խնդիրները ագրոպարենային համակարգում: Ֆինանսական հաշվետվություններ, կազման սկզբունքները: Հաշվեկշիռը որպես կազմակերպության ֆինանսական դրությունը ներկայացնող ամփոփում: Հաշվեկշռի առանձին հոդվածների բովանդակությունը, դրանց կապը: Ոչ ընթացիկ ակտիվների դասակարգումը, գնահատումը: Ընթացիկ ակտիվների բնութագիրը: Պաշարների խմբերը և հաշվառման կազմակերպումը ՀՀՀՄ 2-րդ - չափորոշիչի: Դրամական հոսքեր, գործառնական, ներդրումային և ֆինանսական գործունեությունից: Կապիտալի պահուստների բնութագրումը և հաշվառման կարգը: Պարտավորությունները և հաշվառման սկզբունքները: Կապիտալի շարժի հաշվետվություն, կառուցվածք: Ոչ ընթացիկ ակտիվների մաշվածքը, հաշվարկման միջոցները և հաշվառումը: Ֆինանսական արդյունքների հաշվետվության կառուցվածքը: հաշիվներ, կրկնակի գրանցում, հաշիվների թղթակցություն, փասթաթղթավորում, հաշվետվության կազմակերպում:

9. ***Վիճակագրություն 10 կրեդիտ, 300 ժամ***

Դասընթացը բաղկացած է երկու բաժիններից: Առաջին բաժնում արտացոլված են «Վիճակագրության ընդհանուր տեսության», իսկ երկրորդ բաժնում՝ «Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրության» հիմնա-հարցերը: «Վիճակագրության ընդհանուր տեսության» մեջ տրվում է գիտության առարկայի սահմանումը, մեթոդը, խնդիրները, ուսումնասիրվում է վիճակագրական տվյալների դիտարկման, ամփոփման և խմբավորման մեթոդաբանությունը, միջին մեծություններն ու վարիացիայի ցուցանիշները, փոխկապակցությունները, սոցիալ-տնտեսական երևույթների դինամիկան:

«Սոցիալ տնտեսական վիճակագրության» մեջ առանձնակի ուշադրության են արժանացել գների, ֆինանսների, պետ բյուջեի և բանկերի, ապահովագրության, վարկի և դրամաշրջանառության, արտադրության և շրջանառության ծախքերի վիճակագրության, ազգային հաշիվների համակարգի, մակրոտնտեսական ցուցանիշների վիճակագրության, վճարային և առևտրային հաշվեկշիռների, ապրանքաշրջանառության (մեծածախ, մանրածախ, համախառն և զուտ) վիճակագրության ցուցանիշներին վերաբերող բաժինները: Ժողովրդագրության, բնակչության, աշխատաշուկայի տնտեսության առանձին ճյուղերի արտադրանքի, մասանավորապես գյուղատնտեսության արտադրանքի հաշվառման, բուսաբուծության և անասնաբուծության ճյուղերի արտադրանքների, միջազգային համադրումների, աշխատանքի, աշխատավարձի և արտադրողականության, բնակչության կենսամակարդակի :

10. ***Գյուղ, մթերքների մարքեթինգ 4 կրեդիտ, 150 ժամ***

Մարքեթինգ: Սոցիալ-տնտեսական էությունը, զարգացման էվոլյուցիան: Մարքեթինգի դարաշրջանը: Սոցիալ-բարոյական մարքեթինգ:

Մարքեթինգի մուտքը ՀՀ: Առանձնահատկությունները և առաքելությունները, հիմնադրույթները, սկզբունքները, ռազմավարությունն ու մարտավարությունը, տեսակետները, ծրագրերը, կազմակերպման սկզբունքները:

Մարքեթինգի շրջակա միջավայրը, գործոնների դասակարգումը, մակրոմիջավայրի /շվերահսկվող/ միկրոմիջավայրի /վերահսկվող/ գործոնները: Ուժեղ և թույլ կողմերը:

Մարքեթինգի հետազոտության համակարգը: Սպառողների ապրանքների, ապրանքային շուկաների, մրցակցության, մատակարարների,

առևտրային միջնորդների, տեղեկատվության համակարգերի ուսումնասիրություն:

Սպառողական շուկաներ և գնորդների գնային ուսումնասիրությունը: Սպառողների սպառման վարքի «Սև արկղ»: Մարքեթինգի դրդիչ գործոնները և սպառողների պատասխան ռեակցիան: Սպառողների բնութագիրը և գնումների գործընթացը:

Շուկայի հատվածավորման էությունը, սկզբունքները, չափանիշները: Շուկայի հատվածի բնութագրիչները: Նպատակային հատվածի գրավման ալգորիթմը:

Ապրանքը մարքեթինգի համակարգում: Էությունը, մակարդակները, կենսաացիկները, ներկայացումը շուկայում: Ապրանք-նորույթ:

Գները և գնագոյացումը մարքեթինգի համակարգում: Մարքեթինգային գների համակարգը: ՀՀ շուկայում գործող գների համակարգը, մակարդակը և դինամիկան: Գյուղատնտեսական արտադրանքի և գյուղին վաճառվող արտադրամիջոցների գների համարժեքությունը:

Մարքեթինգի կազմակերպման սկզբունքները: Մարքեթինգը տարբեր ոլորտներում: Ագրոմարքեթինգ և քոնսալթինգ: Ֆինանսական մարքեթինգ, մարքեթինգը մտավոր կապիտալի շուկայում, կապիտալ շինարարության օբյեկտների մարքեթինգ, ապահովագրական և արտերկրների հետ համատեղ ձեռնարկությունների մարքեթինգ: Միջազգային մարքեթինգ:

Ագրարային շուկաներ: Էությունը, տեղը, դերը, առանձնահատկությունները, պաշտպանվածությունը, ապրանքային և ֆինանսական կառուցվածքը: Գների համակարգը: Պահանջարկը և առաջարկը: Ներմուծում և արտահանում:

11.

Միկրոտնտեսագիտություն 5 կրեդիտ, 150 ժամ

«Միկրոտնտեսագիտություն» գիտություն առարկան, խնդիրները և ուսումնասիրման մեթոդը: Շուկայական տնտեսության հիմնական բնութագիրը և կենսագործության մեխանիզմը: Ագրոպարենային համակարգի ձեռնարկություններում «Արտադրության կազմակերպում» գիտության առարկան, խնդիրները և մեթոդները: Արտադրության և ձեռնարկությունների կազմակերպական ձևերի էությունը և դասակարգումը: Սպառողների վարքագիծը և դրա գնահատումը: Տնտեսության վարման համակարգը գյուղատնտեսական ձեռնարկություններում: Ձեռնարկությունների մասնագիտացումը և ճյուղերի օպտիմալ զուգակցումը: Պահանջարկը, դրա դրսևորման առանձնահատկությունները և գնահատումը: Ձեռնարկությունների և դրանց օպտիմալ չափերի սահմանումը: Հողային տարածքի ձևավորումը և հողի օգտագործման կազմակերպումը: Առաջարկը, դրա դրսևորման առանձնահատկությունները և գնահատումը: Պահանջարկի ճկունությունը և դրա վերլուծության գնահատումը: Առաջարկի ճկունությունը և դրա վերլուծության գնահատումը: Հավասարակշռություն, ապահովման և պահպանման տնտեսական մեխանիզմները: Բուսաբուծական ճյուղի կազմակերպումը: Անասնաբուծական ճյուղի կազմակերպումը: Ձեռնարկությունների նյութատեխնիկական ապահովման կազմակերպումը:

12.

Օպերացիոն կառավարում 5 կրեդիտ, 150 ժամ

«Օպերացիոն կառավարման» դասընթացի առարկան և խնդիրները: Կառավարման գործընթացի և գործառույթների էությունը: Ռազմավարական պլանավորման էությունը և խնդիրները: Կազմակերպության կառավարման կազմակերպական կառուցվածքի ձևավորման տարրերը և

տեսակները: Մոտիվացիայի տեսությունները: Վերահսկողությունը և դրա իրականացման փուլերը: Կառավարման կոմունիկացիաները և կոմունիկացիոն գործընթացը: Կառավարչական որոշումների էությունը և դասակարգումը: Արտադրության կառավարման հիմունքները և առանձնահատկությունները ԱՊՀ կազմակերպություններում: Արտադրության օպերատիվ կառավարման էությունը և խնդիրները: Անձնակազմի կառավարումը: Իշխանությունը և առաջնորդումը:

13.

Կառավարչական հաշվապահություն 5 կրեդիտ, 150 ժամ

Կառավարչական հաշվառման կազմակերպումը: Կառավարչական վերահսկողության էությունը և փուլերը: Ծախսերի դասակարգումը, ուղղակի և անուղղակի, հիմնական և վերադիր, հաստատուն և փոփոխուն ծախսերը: Պաշարների հաշվառումը ԱՊՀ-ում, անուղղակի ծախսերի բաշխումը, ծախսային կենտրոններ, ծախսերի կլանում: Արտադրանքի ինքնարժեքի հաշվարկման սկզբունքները գյուղատնտեսության մեջ: Հիմնական, երկրորդական արտադրանքների ինքնարժեքի հաշվարկում: Շահույթի կազմի և կառուցվածքի վերլուծությունը: Գրամական միջոցների և պարտավորությունների Հաշվառումը: Գյուղատնտեսական արտադրանքի գնահատման մեթոդները: Բուսաբուծական և անասնաբուծական ճյուղերում ծախսերի և արտադրանքի հաշվառման առանձնահատկությունները: Գյուղատնտեսական հումքի վերամշակող և օժանդակ արտադրությունների ծախսերի հաշվառման սկզբունքները: Հաշվառման կազմակերպման կառուցվածքը ԱՊՀ-ի կազմակերպություններում սեփականության հարաբերությունների տարբեր ձևերում: Գույքագրման անցկացման և արդյունքների արտացոլման կարգը հաշվառման մեջ:

14.

Տեխնիկական գրավոր խոսք 5 կրեդիտ, 150 ժամ

Խոսքի կուլտուրայի հիմքերն ու բաղկացուցիչները. ոճաբանություն և ճարտասանական արվեստի հիմունքները:

Ժամանակակից հայերենում ոճի հիմնական տեսակների բնութագրումը. գործառնական, իրադրական և անհատական ոճեր:

Գործառնական ոճեր:

Առօրյա խոսակցական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Գրական լեզվի ներկա վիճակի և նրա հետագա զարգացման ընթացքի առումով առօրյա խոսակցական ոճի ազդեցության դրական և բացասական միտումները: Ժմանակակից հայոց գրական լեզվի անադարտության պահպանման հիմնական խնդիրները:

Գիտական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Գիտական և կրթական-ուսումնական ոլորտների գործունեության լեզվական-խոսքային չափանիշները:

Վարչագործարարական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Վարչատնտեսական, օրենսդիր, օրինաստեղծ և պետական կառավարման, ինչպես նաև քաղաքական, միջազգային, դիվանագիտական ոլորտներում կիրառվող լեզվական-խոսքային չափանիշների առանձնահատկությունները: Այդ ոլորտներին վերաբերող փաստաթղթերի կազմման և դրանց համակարգման հիմնական սկզբունքները: Գովազդային տեքստերի ձևավորման և դրանց մատուցման հիմնական եղանակները:

Հրատարակատեսական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Հուզական-հոգեբանական ներգործության և փաստարկվածության ու տրամաբանական մոտեցումների համադրումը որպես այդ ոճի գործառնության հիմնական սկզբունք:

Գեղարվեստական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Այդ ոճի հիմնական չափանիշների պարզաբանումը հայ և համաշխարհային գրական մեծագույն արժեքների օրինակով:

Ճարտասանական արվեստի պատմության և հիմնական սկզբունքների համառոտ ակնարկ:

Ճարտասանական արվեստի կազմախոսական-բնախոսական հիմքերը. ձայնի դրվածքը, շնչառության տեխնիկան, հնչյունի ձևավորման և արտաբերման տեխնիկան ու կուլտուրան: Խոսքի կազմակերպման հոգեբանակն, հուզական և տրամաբանակն մեխանեզմները:

15.

Ֆինանսների հիմունքներ և հարկեր 5 կրեդիտ, 150 ժամ

Ֆինանսներ ընդհանուր բնութագիրը, տնտեսավարող սուբյեկտների ֆինանսատնտեսական գործունեության հետևանքները, Տնտեսավարող սուբյեկտների ընթացիկ ակտիվների կազմավորումը և օգտագործման արդյունավետությունը, Տնտեսավարող սուբյեկտների ինվեստիցիոն գործունեության ֆինանսական մեխանիզմը, Տնտեսավարող սուբյեկտների ֆինանսական դրության վերլուծությունը, ՀՀ բյուջետային և հարկային համակարգը, ՈՒողակի հարկեր, Անուղղակի հարկեր:

16.

Մակրոտնտեսագիտություն 5 կրեդիտ, 150 ժամ

Համակարգ, մեթոդներ, ֆունկցիաներ, առևտուր, կատեգորիաներ, օրենքներ, արտադրություն, բաշխում, փոխանակություն, սպառում, արանք, փող, գին, պահանջարկ, առաջարկ, մրցակցություն, սեփականություն, շուկա, ծախքեր, շահույթ, ռեսուրսներ, արտադրության գործոններ, կապիտալ, տոկոս, արժեթղթեր, բորսա, աշխատանքի շուկա, աշխատավարձ, մակրոէկոնոմիկա, եկամուտներ, կենսամակարդակ, ՀՆԱ, ՀԱԱ, տնօրինվող եկամուտ, տնտեսական ցիկլեր, ինֆլյացիա, ինվեստիցիա, խնայողություն, ֆինանսներ, հարկեր, մաքսային արժեք, բյուջե, բանկեր, վարկեր հասկացությունները:

17.

Ագրոէկոլոգիա և շրջակա միջավայրի պահպանություն 5 կրեդիտ, 150 ժամ

Կենսոլորտը և մարդը: Էկոհամակարգեր, օրգանիզմները և միջավայրի փոխհարաբերությունները: Ագրոէկոհամակարգերը և դրանց գործելակերպը տեխնոգենեզիսի պայմաններում: Շրջակա միջավայրի գլոբալ հիմնախնդիրները: Բանական ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործման և բնության պահպանության էկոլոգիական սկզբունքները: Միջազգային համագործակցությունը և շրջակա միջավայրի պահպանության հիմնախնդիրները: Մթնոլորտի օդի, ջրի, հողերի, բուսական ու կենդանական աշխարհի պահպանությունը և դրանց արդյունավետ օգտագործումը: Քիմիացման էկոլոգիական հիմնախնդիրները: Բույսերի պաշտպանության կենսաբանական պայքարը և շրջակա միջավայրը: Երկրագործության ավանդական և այլընտրանքային համակարգերը: Կենսաբազմազանությունը և էկոհամակարգերի կայունությունը: Էկոլոգիական տեսակետից անվտանգ գյուղատնտեսական մթերքների արտադրության տեխնոլոգիաներ:

որ: Կայուն էկոհամակարգերի ստեղծման սկզբունքները: Ռեսուրսախնայողական տեխնոլոգիաները գյուղատնտեսության մեջ: Ազրոէկալոգիական մոնիթորինգ, տարածքների էկոլոգիական վիճակի գնահատումը: Էկոլոգիական քաղաքականությունը և գյուղատնտեսության էկոլոգիացման հիմնախնդիրները:

ԸՆՏՐՈՎԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԹԱԲԼՈԿ

ՄԳ.

ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԹԱԲԼՈԿ

ԲՈՒՀԱԿԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉ

1.

Էլեկտրոնային կոմերցիա. 5 կրեդիտ, 150 ժամ

Առարկան ուսումնասիրում է էլեկտրոնային կոմերցիայի դերն ու նշանակությունը, էլեկտրոնային կոմերցիայի համակարգերն ու ձևերը, ինտերնետ ցանցի դերը էլեկտրոնային կոմերցիայի համակարգում: Առանձին տեղ է հատկացվում WEB էջերի ուսումնասիրմանը՝ որպես ինտերնետում բիզնեսի հիմք: Քննարկվում են նաև կազմակերպություն – հաճախորդ, կազմակերպություն - կազմակերպություն դասերի էլեկտրոնային կոմերցիայի առանձնահատկությունները, փողի շարժը և կոմունիկացիոն քաղաքականությունը ցանցերում, ինչպես նաև էլեկտրոնային առևտրի կազմակերպական և իրավական հիմքերը:

2.

Ֆինանսների վերլուծություն. 5 կրեդիտ, 150 ժամ

Տնտեսավորաող սուբյեկտների գործունեության ֆինանսական վերլուծության անհրաժեշտությունը: Ֆինանսական վերլուծության դերը տնտեսավարման պայմաններում, Տնտեսավարող սուբյեկտների ֆինանսական դրության ընդհանուր գնահատումը:

Տնտեսավարող սուբյեկտների գործունեության ֆինանսական արդյունքների վերլուծությունը: Տնտեսավարող սուբյեկտների գործունեության ֆինանսական արդյունքների ձևավորման և բաշխման մոդելը, շահույթի ցուցանիշների մակարդակի, դինամիկայի և կառուցվածքի վերլուծությունը, արտադրանքի ապրանքների (աշխատանքների, ծառայությունների) իրացումից շահույթի գործոնային վերլուծությունը, շահույթի օգտագործման վերլուծությունը, շահութաբերության ցուցանիշների համակարգը և հաշվարկման մոթոդները, շահութաբերության ցուցանիշների գործոնային վերլուծությունը:

Ֆինանսական կայունության, գործարար ակտիվության և իրացվելիության գնահատման ցուցանիշների ու դրանց հաշվարկման մեթոդիկան:

Տնտեսավարող սուբյեկտների սնանկացումը և ռիսկերի գնահատման մեթոդիկան: Տնտեսավարող սուբյեկտների սնանկացման էությունը, սնանկացման պատճառները և ազդող գործոնները, անվճարունակության գնահատումը, տնտեսավարող սուբյեկտների սնանկացման կանխատեսման մեթոդները, տնտեսավարող սուբյեկտների ֆինանսական առողջացման ուղիները, ֆինանսական պլանի կազմման համառոտ նկարագիրը, ռիսկի գնահատում:

3.

Գյուղատնտեսական կոոպերատիվներ 4 կրեդիտ, 120 ժամ

Առարկան, խնդիրները և ուսումնասիրման մեթոդները: Գյուղատնտեսական կոոպերացիայի էությունը, պատմական ձևերի էվոլյուցիան: Կոոպերացիայի անհարժեշտությունը, տնտեսական բովանդակությունը և առանձնահատկությունները գյուղատնտեսության մեջ: Կոոպերացիայի զարգացման վարչահրամայական և շուկայական հայեցակարգերը:

Այապետականացում և սեփականաշնորհում: Մանրապրանքային և բնամթերային գյուղատնտեսական տնտեսությունների առաջացումը, ուժեղ և թույլ կողմերը, հնարավորությունները, խոչընդոտները: Կոոպերացիան խոշոր

արտադրության մեջ: Կոոպերացիան մանր անհատական գյուղացիական տնտեսություններում: Կոոպերացիայի արտերկրների փորձը: Սոցիալիստական կոոպերացիան, ձեռքբերումները և կորուստները, SWOT վերլուծությունը:

Ա.Վ.Չայանովը կոոպերացիայի մասին, գաղափարի դեգրատացիան: Գյուղատնտեսության կոոպերացիայի ֆունկցիոնալ կառուցվածքը և արտադրական գործունեությունը: Կոոպերացիայի տիպերը, միջոցների միավորման սահմաններն ու սկզբունքները, իրավական և տնտեսական հիմքերը: Եկամուտների հաշվառումն ու բաշխումը: Գյուղատնտեսական կոոպերացիայի զարգացման միտումներն ու գործոնները:

Ագրոարդյունաբերական ինտեգրացիայի տնտեսական էությունը, դերը, առանձնահատկությունները ներկա փուլում: Ագրոարդյունաբերական ինտեգրացիայի ձևերը: Հորիզոնական և ուղղաձիգ ինտեգրացիա: Ագրոարդյունաբերական ինտեգրացիայի անցիալի դասերը: Ինտեգրացիայի նոր ժամանակաշրջանը:

Չեռնարկությունների մասնագիտական սպասարկման ենթակառուցվածքները: Ինտեգրատորը, նրա տեսակները, ներկայացվող պահանջները և հետևանքները,

$L = \sum(Q + O)$, $L < \sum(Q + O)$, $L > \sum(Q + O)$ տարբերակների գնահատում:

Ագրոարդյունաբերական ինտեգրացիայի տնտեսական արդյունավետությունը, որոշման մեթոդիկան, ցուցանիշները:

4.

Գյուղատնտեսական ապահովագրություն 4 կրեդիտ, 120 ժամ

Ապահովագրության էությունն ու գործառույթների առանձնահատկությունը ապահովագրական պաշտպանվածության գծով: Ապահովագրական գործի պատմությունը: Հայաստանի ապահովագրական շուկայի զարգացման հիմնական փուլերը և երկրի տնտեսական զարգացման կարևորագույն նշանակությունը: Ապահովագրության իրականացման կանոնակարգման հիմնական սկզբունքները: Պարտադիր և կամավոր ապահովագրության իրականացման հիմնական սկզբունքները: Պետությունը և ապահովագրությունը Ապահովագրական գործի կազմակերպման հիմնական սկզբունքները: Ապահովագրական շուկայի հիմնական մասնակիցները և նրանց բնութագիրը: Ապահովագրական շուկայի մասնակիցների փոխհարաբերությունները: Ապահովագրության հիմնական տեսակներն ու օբյեկտները: Ապահովագրության տեսակների դասկարգման հիմնական սկզբունքները և դրանց առանձնահատկությունները: Ապահովագրական ռիսկի, կորուստի և ապահովագրական հատուցման էությունը: Ռիսկային իրադրություն և ապահովագրական պատահար: Ապահովագրական ռիսկերի տեսակներն ու դրանց կառավարումը: Անձնական, գույքային և պատասխանատվության ապահովագրության տեսակներն կազմակերպումը: Գյուղատնտեսական մշակաբույսերի և բազմամյա տնկարկների ապահո-

վագրություն: Գյուղատնտեսական կենդանիների ապահովագրություն: Ապահովագրական դրույքի (սակագնի) կառուցվածքը և հաշվարկման հիմնական եղանակները: Անձնական և գույքային ապահովագրության դրույքի (սակագնի) հաշվարկման մեթոդներն ու դրանց առանձնահատկությունները: Ապահովագրական պահուստների էությունը և հիմնական տեսակները: Վերաապահովագրության էությունն ու դրա գործառնությունների առանձնահատկությունը: Վերաապահովագրական շուկայի զարգացման հիմնական փուլերը: Ապահովագրական կազմակերպության կառուցվածքը: Ապահովագրական կազմակերպության տեսակները:

5.

Ազրոբիզնեսի իրավունք 4 կրեդիտ, 120 ժամ

Ձեռնարկատիրական իրավունքի հասկացությունը և համակարգը: Ձեռնարկատիրական իրավունքի աղբյուրները, սկզբունքները, խնդիրները, նպատակները: Հասկացություն ձեռնարկատիրական իրավունքի սուբյեկտի և ձեռնարկատիրական իրավահարաբերության սուբյեկտի մասին: Ձեռնարկատիրական գործունեության իրավական կարգավորումը ՀՀ-ում: Տնտեսաիրավական նորմեր և հարաբերություններ: Ձեռնարկատիրական հարաբերությունների սուբյեկտները:

Ձեռնարկատիրական գործունեության կազմակերպական ձևերը: Իրավաբանական անձի ստեղծումը և լուծարումը: Առևտրային կազմակերպություններ: Տնտեսական ընկերակցությունների տեսակները: Ոչ առևտրային կազմակերպությունների տեսակները:

ձեռնարկատիրական գործունեության գույքային հիմքը: ձեռնարկատիրական գործունեության պետական կարգավորումը: ձեռնարկատերերի ՝ որպես ապրանք արտադրողների, գործունեության իրավական կարգավորումը: Կազմակերպության կառավարման իրավական հիմունքները: Ձեռնարկատերերի պատասխանատվությունը կառավարման ոլորտում իրավախախտումների վերաբերյալ: Արտադրանքի, աշխատանքների և ծառայությունների որակի իրավական կարգավորումը: Գնագոյացման իրավական կարգավորումը: Հաշվապահական հաշվառման, հաշվետվության և աուդիտի իրավական կարգավորումը: ներդրումների և արտաքին տնտեսական գործունեության իրավական կարգավորումը:

6.

Բնօգտագործման էկոնոմիկա 5 կրեդիտ, 150 ժամ

Տնտեսության զարգացումը, էկոլոգիական գործոնները և խնդիրները: Տնտեսության էկոլոգիացումը: Բնօգտագործման օրինաչափություններն ու սկզբունքները: Տեխնաժինից զարգացման կայուն տիպի անցման ուղղությունները: Տնտեսության զարգացման տեխնոլոգիան տիպի սահմանափակումը՝ ՀՀ տնտեսության տնտեսավարման ռազմավարությունն է:

Տնտեսական համալիրների զարգացման էկոլոգիացումը և բնական ռեսուրսների օգտագործումը: ԱԱՀ, անտառային համալիր, ջրային ռեսուրսներ, վառելիքա-էներգետիկ, մետալուրգիական, պարենի վերամշակման, տրանսպորտային ենթահամալիրները:

Շրջակա միջավայրի աղտոտումից պաշտպանելու տնտեսական հիմունքները: Բնօգտագործման ցուցանիշների օպտիմալացման առանձնահատկությունները, հասցված վնասի որոշումը, տնտեսական ցուցանիշները:

Էկոլոգո-տնտեսագիտական շրջանացում: Բնական ռեսուրսների գնահատում: Նյութական արտադրության էկոլոգիական գնահատումը: Բնօգտագործման տնտեսական արդյունավետությունը:

Տնտեսության էկոլոգիացման մեխանիզմները: Պետությունը և շուկան շրջակա միջավայրի պահպանության գործում: Էկոլոգիացման տնտեսական մեխանիզմները և էկոլոգիական ճգնաժամի հաղթահարումը:

Հիդրոսֆերայի էկոլոգիական և տնտեսական հիմունքները: Բնապահպանության և ԳՏՄ-ի փոխազդեցությունը: Մարդկային գործոնի դերը: Բնապահպանական անվտանգություն:

Էկոլոգիական համակարգերի կառավարումը և մոնիտորինգը: Բնապահպանական և ռեսուրսա-խնայողական բիզնես-ծրագրերի տնտեսական հիմնավորումը:

Ձեռնարկության բնատնտեսական դիագնոստիկական և նրա ցուցանիշները: ՀՀ բնօգտագործման իրավիճակը, շրջակա միջավայրի պահպանության ուժեղ և թույլ կողմերը, խոչընդոտները, հնարավորությունները:

Բնօգտագործման կազմակերպությունների արտադրական կապիտալը, արտադրական և աշխատանքային ծախսումները, դրանց արդյունավետության որոշման կարգը: Արդյունավետության ցուցանիշները: Արդյունավետ բնօգտագործման 21-րդ դարի առաջնային ուղղություններ: Շրջակա միջավայրի և բնական ռեսուրսների օգտագործման վրա տնտեսական գործունեության ազդեցությունը բնութագրող հիմնական տնտեսական ցուցանիշները: Ռեսուրսօգտագործման տնտեսական արդյունավետության ցուցանիշները, դրանց որոշման մեթոդիկան:

Շրջակա միջավայրի պահպանության համագործակցության և մոնիտորինգի կառույցները:

7.

Ռազմավարական կառավարում 6 կրեդիտ, 180 ժամ

Առարկայի դասընթացի բովանդակությունը: Ռազմավարական կառավարման մոդելը, մեթոդաբանությունը և գիտական դպրոցները: Ռազմավարական փոփոխությունների արտաքին միջավայրը: Որոշումների ընդունումը ռազմավարական կառավարման գործընթացում: Կազմակերպության մրցակցային միջավայրը և դրա փոփոխությունների կանխատեսումը: Կազմակերպության ռեսուրսների վերլուծությունը: Ազդեցության խմբերը և իշխանական հարաբերությունները ռազմավարական գործընթացում: Աճի ռազմավարությունը կազմակերպության արտաքին միջոցների հաշվին: Արտաքին աճի ռազմավարությունների տեսակները: Դիվերսիֆիկացման և ձեռքբերումների հիմնախնդիրները: Ռազմավարության իրագործման գնահատումը:

8.

Մարքեթինգի վերլուծություն 6 կրեդիտ, 180 ժամ

Վերլուծության առարկան, ուսումնասիրության օբյեկտները, նրա դերն ու նշանակությունը շուկայական պայմաններում: Կապը մյուս տնտեսագիտական գիտությունների հետ: Վերլուծության տվյալների աղբյուրները և կազմակերպումը:

Շուկա հասկացության ծավալի բաժանումը: Շուկայի զարգացման վերլուծությունը պատմաբանական տեսանկյունից: Շուկայի բաժանումը ըստ տերիտորիալ մասշտաբի և որոշակի տնտեսական ֆորմացիայի պատկանելիության: Արտաքին և ներքին շուկա: Ընդհանուր շուկա: Նյութաիրային շուկա: Շուկայի վերլուծությունը ինչպես ապրանքների խմբերի, այնպես էլ տեսակների:

Պահանջարկի էությունը: Գնողականությունը: Մակրոպահանջարկ:

Միկրոպահանջարկ: Բնակչության պահանջարկ: Պահանջարկի ընդհանուր ծավալ հասկացությունը: Պահանջարկի որոշվածությունը ըստ քանակական և որակական կողմերի: Գովազդի վերլուծությունը:

Հավաքման, մշակման, հանձնման և վարլուծության միասնական համակարգ: Պահանջարկի ուսումնասիրության ծառայություններ:

Առևտրի և ծառայության պահանջարկի վերաբերյալ ինֆորմացիայի հավաքման և սիստեմավորելու հետ կապված գնահատումները, կազմակերպումը և վերլուծությունը:

Հարցաթերթային հարցումներ որպես հետազոտական մեթոդ: Համատարած և ընտրանքային հարցումներ, հարցումների դասակարգումը:

Հարցման նպատակները, տեսակները, եղանակները և նը-րանց ընտրությունը: Հարցաթերթի կառուցվածքը: Ընտրանքի որակական և քանակական ներկայացուցչությունը: Հարցման նյութերի մշակման և հաշվետվության կազմումը: Տվյալների խմբավորումը, աղյուսակների մշակումը: Պահանջարկի վերաբերյալ տվյալների վերլուծությունը:

Կոնյուկտուրա հասկացությունը: Իրավիճակի տեսությունները: Ինֆորմացիայի աղբյուրները: Իրավիճակի ուսումնասիրության նպատակը և խնդիրները: Իրավիճակի ուսումնասիրության կազմակերպումը: Իրավիճակի վերլուծության արդյունքները:

Կոմերցիալ որոշումների էությունը, նշանակությունը, խնդիրները: Ծանոթություն առք ու վաճառքի հետ ընդունված բոլոր կառավարչական որոշումներին: Հիմնական կոմերցիալ որոշումները:

Պահանջմունքների ու պահանջարկի ձևավորման գծով կոմերցիալ որոշումները: Որոշումների կատարման ընթացքի դիտարկման և ստուգման համակարգը: Կոմերցիալ որոշումների կատարման վրա վերահսկողության համակարգի ճշգրտման ազդեցությունը:

9.

Համաշխարհային էկոնոմիկա 6 կրեդիտ, 180 ժամ

Ժամանակակից համաշխարհային տնտեսությունը, հասկացությունը, ենթահամակարգերի բնութագրման չափանիշները, զարգացման հիմնական ցուցանիշները և միտումները, աշխատանքի միջազգային բաժանում, համաշխարհային շուկա: Համաշխարհային տնտեսության մեխանիզմը և նրա բաղադրիչ մասերը, հասկացությունը և գործիքները, կառուցվածքը, ազգային տնտեսություններ, մեզաէկոնոմիկա, անդրազգայնացում, անդրազգային կորպորացիաներ: Համաշխարհային տնտեսության ներուժը և գլոբալ հիմնախնդիրները. բնական ռեսուրսներ, ձեռնարկչատիրական ռեսուրսներ, համաշխարհային տնտեսության ճյուղային կառուցվածքը, էկոնոմիկայի զարգացման անհամաչափությունը և արդի միջազգային տնտեսական հարաբերությունների համակարգը, աշխատուժի միգրացիա, բնապահպանության հիմնախնդիրներ, աղբատության, սովի և հիվանդությունների գոտիների կրճատման հիմնախնդիրները, շուկաների գլոբալացում: Գյուղատնտեսությունը համաշխարհային տնտեսությունում, պարենային հիմնախնդիրներ, պարենային անվտանգություն: Միջազգային տնտեսական և տարածքային ինտեգրացիա, Հայաստանը միջազգային տնտեսական ինտեգրացման գործընթացում: Միջազգային պարտքային ճգնաժամ: Երկրների դասակարգումն ըստ տնտեսական ներուժի և սոցիալ տնտեսական զարգացման աստիճանի: Միջազգային առևտուր, ԴԱԿԻ / ԲԾՕ դերը միջազգային առևտրի կարգավորման գործում, Հայաստանի արտաքին առևտուրը:

Հայաստանը միջազգային տնտեսական հարաբերությունների գործընթացում:

10.

Գործարար վարվելակերպ 4 կրեդիտ, 120 ժամ

«Գործարար վարվելակերպ» հասկացությունը և բովանդակային էությունը ազդեցիկների բնագավառում:

Ղեկավարման հասկացությունը կառավարման տեսության մեջ:

Ղեկավարի գործառույթներն ըստ կառավարման տեսաբաններ Ֆայոլի, Դեյլերի, Ադաիրի: Դասական կառավարչական գործառույթները և ղեկավարի հմտությունները: Ղեկավարի դերը՝ ըստ կառավարման տեսաբաններ Մինցբերգի և Էդայզիսի: Կոմունիկացիոն դերը:

Ղեկավարի հատկանիշների և ղեկավարման ոճերի բնութագրումը: Ղեկավարման ոճերն ըստ կառավարման տեսաբաններ Լևինի, Լայկերտի, Մաքգրեգորի, Բլեյք-Մուրոնի, Բանենբաում-Շմիդթի, Ֆիդլերի, Ադաիրի, Վրում-Յեթոնի, Հերսի-Բլանշարի, Արգիրիսի:

Ղեկավարման հասկացությունը, սկզբունքները և մեթոդները: Անհատի դերը կազմակերպություններում և աշխատողների սոցիալ-ժողովրդագրական առանձնահատկությունները, ունակություններն ու անձնական հատկանիշները:

Ղեկավարի դերը կառավարչական որոշումների կայացման գործում: Խմբերի դերը գործարարության մեջ: Կոնֆլիկտները և դրանց կառավարման առանձնահատկությունները խմբերում:

Ձեռնարկատիրության կուլտուրան: Կազմակերպության կերպարի ձևավորման առանձնահատկությունները: Կառավարումը, բարոյականությունը և սոցիալական պատասխանատվությունը ձեռնարկատիրության մեջ: Բանակցությունների վարումը և գործարքների կնքման արդյունավետ ուղիները բանակցությունների արդյունքում: Ճարտասանության նշանակությունը գործարարության մեջ:

Ձեռնարկատիրական գործունեությունը ագրոբիզնեսում

5 կրեդիտ, 150 ժամ

11.

Ուսանողները պետք է ուսումնասիրեն և տիրապետեն դասընթացի նպատակը, խնդիրները և ոլորտները, մասնավորապես ձեռնարկությունների և ձեռնարկատիրական գործունեության կազմակերպատնտեսական հիմունքները, ձեռնարկատիրության ձևերը, դրանց ընդհանուր և տարբերիչ գծերը: Դասընթացը ներառում է ձեռնարկության ապրանքային քաղաքականությունը, շուկայի ուսումնասիրության մեթոդները, մարքեթինգը և ձեռնարկատիրությունը, ռազմավարական մարքեթինգային պլանավորումը, ձեռնարկության ապահովագրական համակարգը, լիզինգը և ֆակտորինգը, ձեռնարկության արտաքին տնտեսական գործունեությունը, փոքր և միջին ձեռնարկատիրության ոլորտի զարգացման արդի հիմնահարցերը:

Ձեռնարկատիրական գիտելիքների իմացությունը որպես կառավարման կատարելագործման, տնտեսավարման առաջադիմական ձևերի կիրառման, գործարար մարդկանց ակտիվության ու նախաձեռնության բարձրացման կարևորագույն պայման:

սՏեխնոլոգիաների միջազգային առևտուր: Ծառայությունների միջազգային առևտրի տեսակները, շուկայի կարգավորումը: Ազատ տնտեսական գոտիների կազմակերպման անհրաժեշտությունը: Արտաքին տնտեսական գործարքներ, պայմանագրերի տեսակները: Առևտրային տերմիններ: Միջազգային արժույթային հարաբերություններում արժույթային քաղաքականություն: Կապիտալի արտահանում, միջազգային հաշվարկներ: Ֆինանսավարկային միջազգային կազմակերպություններ: Տնտեսական ինտեգրացիա, զարգացման փուլերը և ձևերը: Տնտեսական համագործակցության կազմակերպման անհրաժեշտությունը:

Աշխատուժի միջազգային միգրացիա, պատճառները, կարգավորումը: Հայաստանի արտաքին տնտեսական կապերը: Օտարերկյա ներդրումներ: Արտաքին կապերի հետագա զարգացումը: Հայաստանի ինտեգ-

րացումը միջազգային կառույցներին: Պետու-թյան դերը արտաքին կապե-րի կարգավորման գործում:

12.

Միջազգային բիզնես 6 կրեդիտ, 156 ժամ

Միջազգային բիզնեսի էությունը և առանձնահատկությունները, «Միջազգային Բիզնես» գիտության ուսումնասիրության նպատակը և խնդիրները, Միջազգային ձեռնարկատիրության ձևերը, Համաշխարհային շուկաները և գործարար ակտիվության կենտրոնները, Միջազգային բիզնեսի իրավական, քաղաքական ու տեխնոլոգիական կողմերը և առանձնահատկությունները, Միջազգային կազմակերպությունների դերը միջազգային բիզնեսի կարգավորման և զարգացման գործում, Միջազգային բիզնեսի պետական կարգավորման մեթոդները, Առևտրի համաշխարհային կազմակերպության դերը միջազգային բիզնեսի զարգացման գործում, Տնտեսական համագործակցության և զարգացման կազմակերպության (զարգացած երկրների գործարար ակումբ) դերը միջազգային բիզնեսի զարգացման գործում, Մրցակցությունը միջազգային բիզնեսում,

13.

Գյուղ. գների վերլուծություն 5 կրեդիտ, 150 ժամ

Առարկայի խնդիրները և ուսումնասիրման մեթոդները: Կուրսի բովան-դակությունը:

Գնագոյացման տեսական հիմունքները: Արժեքի աշխատանքային և ոչ աշխատանքային տեսությունները կանոնական և իրական տնտեսության պայմաններում: Գնագոյացման գործոնները: Գինը արժեքից շեղող գոր-ծոնները: Գնային քաղաքականություն:

Գնագոյացման մեթոդաբանության հիմունքները կանոնական և իրա-կան տնտեսության պայմաններում: Գների տեսական հիմնավորումը:

Գնագոյացման տնտեսական մեխանիզմները: Պահանջարկի և առա-ջարկի հարաբերակցության տեսությունը: Կորերի տեսությունը: Գնագո-յացումը զուտ մրցակցային շուկայում: Գների, դրամական հոսքերի, հա-մախառն ծախսերի, սահմանային եկամտի, սահմանային ծախսերի ձևա-վորման մեխանիզմը կարճ ժամկետում: Գնի, նվազագույն և առավելա-գույն շահույթի ձևավորման մեխանիզմը կարճ և երկար ժամկետում:

Գնագոյացումը և գները մենաշնորհային շուկայի պայմաններում:

Գնագոյացումը և գները օլիգոպոլային շուկայի պայմաններում:

Գնագոյացումը և գները մենաշնորհային մրցակցային շուկայի պայ-մաններում: Գնագոյացումը և ռեսուրսների օգտագործումը մոնոպ-սոնային շուկայի պայմաններում:

ՀՀ շուկայի պայմաններում գործող գների համակարգը: Գների օրենսդ-րական և վարչական կարգավորումը:

Գնագոյացումը միջազգային առևտրում: ՀՀ արտաքին առևտրի գների մակարդակը և դինամիկան: Ներմուծման և արտահանման գնային քա-ղաքականությունը:

Գնագոյացումը և գյուղացիական տնտեսությունը: Գնագոյացման ա-ռանձնահատկությունները գյուղատնտեսության մեջ կանոնական և իրա-կան տնտեսության պայմաններում

Գների ինդեքսացիան: Գների ինդեքսները ըստ տնտեսության հատված-ների:

Սպառողական սպրանքների և ծառայությունների գների և սակագների

ինդեքսները: Գյուղատնտեսական մթերքների իրացման միջին գները և ինդեքսները: Բնակչությանը մատուցված առանձին տեսակի ծառայությունների միջին սակագները և գները:

Տրանսպորտային փոխադրումների սակագները և ինդեքսները: Արդյունաբերական արտադրանքների գները և գների ինդեքսները: Գների ինդեքսները շինարարությունում

Ագրարային քաղաքականություն 5 կրեդիտ, 150 ժամ

14.

Ագրարային քաղաքականությունը որպես գիտություն: Առարկան, խնդիրները, հետազոտության մեթոդաբանությունը և մեթոդները, գիտա-գործնական նշանակությունը, կապը այլ գիտությունների հետ:

Ագրարային քաղաքականության ներկա փուլի բարդությունը և յուրահատկությունները ՀՀ-ում:

Ագրարային տնտեսությունը որպես ագրարային քաղաքականության իրականացման ոլորտ:

Ագրարային քաղաքականության բովանդակությունը, նրա օղակները, փուլերը, սուբյեկտները և շարժիչ ուժերը ՀՀ-ում:

Ագրարային կառուցվածքի քաղաքականություն: Ագրարային կառուցվածքը, նրա տարրերը, նպատակները, միջոցները, գործոնները, պատմական զարգացման փուլերը:

Սեփականաշնորհումը և սեփականության նոր կառուցվածքի ձևավորումը ագրարային տնտեսությունում: Բազիսի և վերնաշենքի նոր բովանդակությունը: Ուժեղ և թույլ կողմերը, հնարավորությունները, խոչընդոտները:

Ագրարային քաղաքականության իրականացման մեխանիզմները: Ագրարային շուկան և գները: Շուկայի անտեսանելի ձեռքի և պետական կառավարման կապը և սահմանները:

Տեխնոլոգիական ագրարային քաղաքականություն: Էությունը, անհարժեշտությունը, սկզբունքները, պայմանները, առանձին ուղղությունները ՀՀ-ում:

Ֆինանսավարկային և հարկային քաղաքակա-նությունը: Ագրարային ոլորտի ֆինանսների համակարգը, ագրարային ձևավորումների ֆինանսների կազմակերպումը, ֆինանսական ապահովումը: Վարկային քաղաքականության զարգացումը, թույլ կողմերը, հնարավորությունները, խոչընդոտները, կատարելագործման ուղիները ագրարային ոլորտում: Վարկային կոոպերացիայի զարգացումը: Կարճաժամկետ ապրանքային և պարտամուրհակային վարկավորում: Ագրարային ֆինանսական համակարգի կայունացման ուղիները:

Գյուղատնտեսական արտադրության ինվեստիցիոն քաղաքականությունը: Ինվեստիցիոն իրավիճակը ագրարային ոլորտում, կարգավորման ուղիները:

Հարկային քաղաքականությունը ագրարային ոլորտում, ձևավորված հիմնախնդիրների լուծման ուղիները:

Կանխատեսումը և ծրագրավորումը որպես ագրարային քաղաքականության կարևորագույն միջոց:

Ագրարային քաղաքականության իրականացման ինստիտուտներն ու կառույցները ՀՀ-ում:

Գլոբալ մատ. շրթայի կառավարում 5 կրեդիտ, 150 ժամ

15.

Արտաքին տնտեսական գործունեության պետական կարգավորումը, Միջազգային պայմանագրերի կառուցվածքը և բովանդակությունը,

Մատակարարումների բազիսային պայմանները, Մատակարարումների պայմանները ցամաքային, օդային և ջրային տրանսպորտով տեղափոխելիս, Վճարումների պայմանները և ձևերը ապրանքների մատակարարման ժամանակ, Անհաղթահարելի ուժի հանգամանքը և պայմանագրի այլ պայմանները:

ՖԱԿՈՒՏԱՏԻՎ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԹԱԲԼՈՎ

1.1. Առկա ձևով ուսուցման դեպքում լսարանային պարապմունքներին պետք է տրամադրվի յուրաքանչյուր ուսումնական դասընթացին հատկացվող ժամաքանակի 50 %-ից ոչ պակասը, իսկ հեռակա ձևով ուսուցման դեպքում՝ 10 %-ից ոչ պակասը:

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՄԲ ՏՆՏԵՍԱԳԵՏ-ԲԱԿԱԼԱՎՐ – ի
որակավորման աստիճան
ՊԱՏՐԱՍՏԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ
ՅՈՒՐԱՑՄԱՆ ԺԱՄԿԵՏՆԵՐԸ

5.1. Տնտեսագիտության բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական
որակավորման աստիճանը

ծրագրի յուրացման ժամկետը, ներառյալ ուսանողի հետազոտական
աշխատանքը, առկա ուսուցման ձևով 242 շաբաթ է, որից.

- տեսական ուսուցումը՝ 150 շաբաթ
- քննաշրջանները՝ 27 շաբաթ
- պրակտիկաները՝ 19 շաբաթ
- Ուսումնական՝ 4 շաբաթ
- Արտադրական՝ 10 շաբաթ
- Նախադիպլոմային 5 շաբաթ

(նշվում է յուրաքանչյուր պրակտիկայի տեսակը և տևողությունը շաբաթներով)

- եզրափակիչ պետական որակավորումը, ներառյալ ավարտական
որակավորման (դիպլոմային) աշխատանքի պատրաստումը և
պաշտպանությունը՝ 10 շաբաթ
- արձակուրդները 36 շաբաթ

Դիպլոմային աշխատանքի կատարման ժամանակացույցը, ընթացիկ վերահսկման
ատեստավորման ձևը, պաշտպանության թույլատրման կարգը սահմանում է բուհը
(ֆակուլտետը), որը հաստատում է բուհի գիտական խորհուրդը:

5.2 Միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթություն ունեցող անձանց համար
տնտեսագետ բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրերի
յուրացման ժամկետները հեռակա ուսուցման ձևով երկարացվում են մինչև 1
տարի՝ սույն պետական կրթական չափորոշիչի թ. 1.2.-ով սահմանված ժամկետի
նկատմամբ:

5.3 Ուսանողի ուսումնական բեռնվածքի առավելագույն ծավալը սահմանվում է
շաբաթական 45 ժամ՝ ներառյալ լսարանային և արտալսարանային
(ինքնուրույն) աշխատանքները:

5.4 Առկա ուսուցման ձևով սովորող ուսանողի լսարանային պարապմունքների
ծավալը չպետք է գերազանցի շաբաթական 30 ժամ: Նշված ծավալում չեն
ընդգրկվում ֆիզիկական կուլտուրայի և ֆակուլտատիվ դասընթացների
դասաժամերը: Ուսումնական տարվա տեսական ուսուցման տևողությունը 34
շաբաթ է:

5.5 Հեռակա ուսուցման ձևով սովորող ուսանողի համար պետք է ապահովվի
տարեկան 160 ժամից ոչ պակաս ծավալով դասախոսների հետ
պարապմունքներ անցկացնելը:

5.6 Ուսումնական տարվա արձակուրդները պետք է 7-10 շաբաթ լինեն, այդ
թվում՝ 2 շաբաթից ոչ պակաս՝ ձմեռային քննաշրջանից հետո:

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՄԲ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԲԱԿԱԼԱՎՐԻ
որակավորման աստիճան
ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՄՇԱԿՄԱՆ ԵՎ
ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

6.1. Տնտեսագիտության բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական
որակավորման աստիճանը

ծրագրի մշակմանը ներկայացվող պահանջները.

6.1.1. Սույն պետական կրթական չափորոշիչի հիման վրա բուհն ինքնուրույն է մշակում
և հաստատում տնտեսագիտության բակալավրի պատրաստման հիմնական
որակավորման աստիճանը

կրթական ծրագիրը:

ՌԻսանողի կողմից ընտրովի դասընթացների ուսումնառությունը պարտադիր է,
իսկ նրանց ցանկը երաշխավորական բնույթ է կրում, որը կարող է փոփոխել կամ լրաց-
նել բուհը:

ՌԻսումնական դասընթացի բաղադրիչների տեսակները (դասախոսություն, գործնա-
կան, սեմինար, լաբորատոր պարապմունքներ, տնային և կուրսային աշխատանքների
խորհրդատվություն և այլն) և ծավալները՝ դասընթացին հատկացված դասաժամերի
շրջանակում սահմանում է բուհը: ՌԻսուցման ողջ շրջանում ուսումնական ժամաքանա-
կի ընդհանուր հաշվեկշռում ակտիվ մեթոդներով ուսանողի տեսական ուսուցումը չպետք
է ցածր լինի 25%-ից:

ՌԻսանողի գիտելիքի ստուգման և գնահատման համակարգի տեսակն ընտրում է
բուհը: Տվյալ դասընթացից ուսանողի գիտելիքների եզրափակիչ գնահատականը
չպետք է հիմնավորվի միայն վերջին քննության (ստուգարքի) արդյունքով, այն պետք է
հաշվի առնի ուսանողի ակտիվությունը դասընթացից և ընթացիկ առաջադիմությունը
կիսամյակի (ների) ընթացքում: Եզրափակիչ գնահատման դեպքում գնահատականի
40 %-ը ձևավորվում է ընթացիկ առաջադիմությամբ և միջանկյալ ստուգումներով, իսկ
60 %-ը՝ եզրափակիչ քննության (ստուգարքի) արդյունքով:

Քննությունների անցկացման հիմնական ձևը գրավոր կամ գրավոր-բանավորն է:

Բացառության կարգով բուհը կարող է սահմանել բանավոր քննություններ, բայց
դրանք չպետք է գերազանցեն քննությունների ընդհանուր քանակի 25%-ը: Բուհի իրա-
վունքն է ուսումնական դասընթացների եզրափակիչ ստուգման եղանակի (ստուգարք
կամ քննություն) ընտրությունը և ձևի սահմանումը:

ՌԻսանողների գիտելիքների ընթացիկ գնահատման համակարգում բուհն օգտա-
գործում է իրեն նպատակահարմար գնահատման սանդղակ: Միջազգային կրթական
համակարգին ինտեգրվելու և ուսանողների ակադեմիական շարժունակությունն ապա-
հովելու նպատակով ուսումնական գործընթացում գերադասելի է գիտելիքների
ստուգման և գնահատման վարկային (կրեդիտային) համակարգի ներդրումը և օգտա-
գործումը: Դասընթացից եզրափակիչ գնահատական նշանակելու դեպքում անհրա-
ժեշտ է անցնել գիտելիքների գնահատման ավանդական համակարգին («գերազանց»,
«լավ», «բավարար», «անբավարար», «ստուգված», «չստուգված»):

Կուրսային աշխատանքը դիտարկվում է որպես դասընթացի ուսումնական բաղադրիչ և
իրականացվում է այդ դասընթացին հատկացրած դասաժամերի հաշվին: Հիմնական

մասնագիտական դասընթացներից կուրսային աշխատանքի կատարելը պարտադիր է, բայց ուսուցման ողջ շրջանում դրանք չպետք է գերազանցեն 5-ը:

Մասնագիտացման դասընթացների կրթաբլոկը ընդհանուր մասնագիտական դասընթացների կրթաբլոկի տրամաբանված հաջորդականությունն է, որը ընտրած մասնագիտությամբ նախատեսված գործունեության բնագավառներում նպաստում է ուսանողի խոր մասնագիտական գիտելիքների և ունակությունների ձեռքբերմանը: Բուիը պետական կրթական չափորոշիչի հավելված 1-ում տրված ցանկից ինքնուրույն է ընտրում իրեն համապատասխանող մասնագիտացումը և իրավունք ունի փոփոխելու կամ լրացնելու մասնագիտացման դասընթացների ցանկը, կամ էլ ՀՀ ԿԳՆ մասնագիտությունների պետական կրթական չափորոշիչը մշակող գիտամեթոդական հանձնաժողովի հետ համաձայնեցված՝ ձևավորելու նոր մասնագիտացում:

6.1.2. Մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագիրն իրականացնելու դեպքում բուհն իրավասու է՝

- 5 %-ի սահմաններում փոփոխել դասընթացների կրթաբլոկներին հատկացված ժամաքանակները, իսկ առանձին դասընթացներինը՝ մինչև 10 %-ի սահմաններում,
- ձևավորել հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական դասընթացների կրթաբլոկ, որի հանրապետական բաղադրիչում նշվածներից պարտադիր է հետևյալ դասընթացների առկայությունը՝
 - «Ֆիզիկական կուլտուրա»
 - «Հայ ժողովրդի պատմություն»
 - «Հայոց լեզու և հայ գրականություն»
 - «Ռուսաց լեզու և խոսքի մշակույթ»
 - «Օտար լեզու»
 - «Փիլիսոփայություն»

Մնացած դասընթացները կարող են ընդգրկվել ըստ բուհի հայեցողության: Այս դեպքում հնարավոր է նրանց միջդասընթացային միավորումը՝ բովանդակության պարտադիր նվազագույնի պահպանմամբ:

Եթե դասընթացը ընդհանուր մասնագիտական կամ մասնագիտացման դասընթացների կրթաբլոկի մի մասն է կազմում, դրա համար հատկացված ժամերը վերաբաշխվում են ՀՍ դասընթացների վրա:

Ֆիզիկական կուլտուրայի պարապմունքները հեռակա և ցերեկային ձևերով ուսումնառող ուսանողների համար կարող են իրականացվել նրանց ցանկությամբ, ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ – տնտեսագիտական (ՀՍ) դասընթացների դասվանդումն իրականացնել հեղինակային դասախոսությունների, անհատական և կոլեկտիվ գործնական պարապմունքների, առաջադրանքների և սեմինարների ձևով՝ բուհի մշակված ծրագրերով, հաշվի առնելով բուհի մասնագիտական առանձնահատկությունները, դասախոսների հետազոտական ուղղվածությունը և հակումները, որոնք կապահովեն կրթաբլոկի դասընթացների թեմատիկայի լուսաբանումը՝ ուսանողների մասնագիտական կողմնորոշմանը համապատասխան,

- սահմանել ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ - տնտեսագիտական (ՀՍ), ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական (ԸԲ) կրթաբլոկներում ընդգրկված դասընթացների առանձին բաժինների դասվանդման անհրաժեշտ խորությունը՝ կրթաբլոկների դասընթացների ուղղվածությանը համապատասխան և մասնագիտական առանձնահատկությունների հաշվառմամբ: ԸԲ կրթաբլոկում պարտադիր է «Քաղ. պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների հիմնահարցեր» առարկայի դասվանդումը: Բուհական բաղադրիչներին առանձնացված ժամաքանակները բուհի հայեցողությամբ կարող են օգտագործվել հանրապետական բաղադրիչներում ընդգրկված դասընթացների ավելի խորը դասավանդման համար, իրականացվել

311107 - «Ազդրոբիզնես և շուկայաբանություն» մասնագիտության
դասիչ, մասնագիտության անվանում

Տնտեսագիտության բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական
որակավորման աստիճանը

ծրագիրը կրճատված ժամկետով համապատասխան ուղղվածության միջին կամ բարձրագույն մասնագիտական կրթություն ունեցող ուսանողների համար: Ուսուցման ժամկետների կրճատումը կատարվում է մասնագիտական կրթության նախորդ աստիճանում ուսանողների ձեռք բերած գիտելիքների, ունակությունների և հմտությունների հիման վրա: Այդ դեպքում ուսուցման տևողությունը 2 (երկու) տարուց պակաս չպետք է լինի: Կրճատված ժամկետով ուսուցումը թույլ է տրվում նաև այն անձանց, որոնց կրթական մակարդակը և բացառիկ ընդունակությունները բավարար հիմք են նման ուսուցում իրականացնելու համար,

- առանձին դեպքերում, մասնագիտությունների պետական կրթական չափերոշիչները մշակող ԿԳՆ գիտամեթոդական հանձնաժողովի հետ համաձայնեցված

311107 - «Ազդրիզնես և շուկայաբանություն» մասնագիտության համար
դասիչ, մասնագիտության անվանում

բուիը իրավունք ունի մինչև 20 %-ի սահմանում փոփոխել ընդհանուր մասնագիտական դասընթացների (ԸՄԴ) կրթաբովի ժամաքանակը, իսկ առանձին դասընթացները՝ մինչև 40 %-ի սահմաններում:

6.2. Ուսումնական գործընթացի կադրային ապահովման պահանջները.

Տնտեսագիտության բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրերի իրակա-
որակավորման աստիճանը

նացումը պետք է ապահովվի գիտամանկավարժական կադրերով, որոնք որպես կանոն, ունեն դասավանդման ուղղվածությանը համապատասխանող բազային կրթություն (առնվազն դիպլոմավորված մասնագետ կամ մագիստրոս) և հետևողականորեն զբաղվում են հետազոտական և գիտամեթոդական գործունեությամբ: Հատուկ մասնագիտացող դասընթացներ դասավանդող դասխոսները, որպես կանոն, պետք է ունենան գիտական աստիճան (գիտական կոչում և այլն) և/կամ համապատասխան գործունեության ոլորտում աշխատանքի փորձ:

Գիտական աստիճան և կոչում ունեցող դասախոսները պետք է կազմեն պրոֆեսորադասախոսական կազմի 50%-ից ոչ պակասը:

Հիմնական հաստիքային դասախոսները և 0,25 հաստիքից բարձր ձևակերպված համատեղողները նույնպես պետք է կազմեն ընդհանուրի 50%-ից ոչ պակաս:

6.3. Ուսումնական գործընթացի ուսումնամեթոդական ապահովման պահանջները.

տնտեսագիտության բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական

որակավորման աստիճան

ծրագրերի իրականացումը պետք է ներառի ուսանողների կողմից մասնագիտական դասընթացների լաբորատոր, գործնական (սեմինար) աշխատանքների կատարում. քիզնեսի կառավարում, կազմակերպում, մարկետինգ, ռազմավարական կառավարում, ֆինանսների վերլուծություն, ֆինանսական հաշվետվություն, ներառյալ որպես պարտադիր բաղադրիչ՝ համակարգչային կիրառական ծրագրային փաթեթների օգտագործմամբ գործնական առաջադրանքների կատարում: Պարտադիր պահանջ է նաև անհրաժեշտ ինֆորմացիոն բազայի ստեղծումը, որն ապահովում է բարձրորակ մասնագետի պատրաստումը և ուսանողի մուտքը ինֆորմացիոն աղբյուրներ, ներառյալ internet-ը:

տնտեսագիտության բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական

որակավորման աստիճան

ծրագրերի իրականացումը պետք է ապահովվի յուրաքանչյուր ուսանողի մուտքով դեպի գրադարանային ֆոնդեր և տվյալների բազաներ, որոնք ըստ բովանդակության համապատասխանում են հիմնական կրթական ծրագրով նախատեսված դասընթացների բաղադրիչներին (դասախոսություններ, գործնական, սեմինար և լաբորատոր պարապմունքներ, կուրսային և դիպլոմային աշխատանքների խորհրդատվություն, պրակտիկաների ծրագրեր) նվիրված մեթոդական ձեռնարկների և ցուցումների առկայությամբ, ինչպես նաև տեսալսողական, բազմամիջավայրային նյութերով և ցուցադրական ձեռնարկներով:

Բուի գրադարանը պետք է հագեցված լինի մասնագիտության ուսումնական պլանով նախատեսված դասընթացների ուսումնամեթոդական համալիրներով, մասնագիտության նորմատիվ-իրավական ակտերով, տեղեկատու գրականությամբ և չափորոշիչներով:

6.4. Ուսումնական գործընթացի նյութատեխնիկական ապահովման պահանջները

Տնտեսագիտության բակալավրի պատրաստման հիմնական

որակավորման աստիճանը

կրթական ծրագիր իրականացնող բուիը պետք է ունենա նյութատեխնիկական բազա, որը համապատասխանում է գործող սանիտարահիգիենիկ նորմերին և հակահրդեհային կանոններին, ապահովում է օիրնակելի ուսումնական պլաններով նախատեսված լաբորատոր, սեմինար, գործնական պարապմունքների և միջդասընթացային պատրաստման բոլոր ձևերի և ուսանողների հետազոտական աշխատանքների կատարումը:

6.5. Պրակտիկաների կազմակերպման պահանջները

Ուսուցման ընթացքում առանձին մասնագիտական դասընթացների և ընտրած մասնագիտացման գծով գործնական ունակությունների, ապագա աշխատավայրում հմտություններ և փորձառումներ ձեռք բերելու նպատակով բնագավառի կազմակերպարարական տարբեր ձևերի կազմակերպություններում, հիմնարկներում և հաստատություններում կազմակերպվում են ուսանողների ուսումնական և արտադրական (մանկավարժական, կլինիկական, նախադիպլոմային) պրակտիկաներ:

Ուսանողի նախադիպլոմային պրակտիկան կազմակերպվում է այն հաշվով, որպեսզի շրջանավարտը կարողանա այդ ընթացքում ստացած փորձառությունը օգտագործելու իր դիպլոմային աշխատանքը ձևավորելիս: Եթե շրջանավարտը ուսուցումը համատեղում է աշխատանքի հետ, բուհն իրավունք ունի թույլատրել աշխատավայրում պրակտիկայի անցկացումը, եթե շրջանավարտի աշխատանքի բնույթը համապատասխանում է բուհում ուսումնառած մասնագիտությանը:

Պրակտիկան կարող է կազմակերպվել նաև որոշակի կազմակերպությունում կազմված անհատական ծրագրով, եթե շրջանավարտը նույն կազմակերպությունում պաշտոն է զբաղեցնում:

Արտադրական պրակտիկայի տեղերի բացակայության դեպքում բուհը (Ֆակուլտետը) այն կազմակերպում է սեփական նյութատեխնիկական բազայի վրա, եթե այն հագեցված է ժամանակակից սարքավորմամբ և ծրագրային միջոցներով:

7. 311107 - «Ազոտիզնես և շուկայաբանություն»
դասիչ, մասնագիտության անվանում

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՄԲ ՇՐՋԱՆԱՎԱՐՏԻ ՊԱՏՐԱՍՏԱՆ

ՄԱԿԱՐԴԱԿԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐ

7.1. Շրջանավարտը պետք է կարողանա լուծել սույն պետական կրթական չափորոշիչի թ.1.2 կետում նշված որակավորմանը համապատասխանող խնդիրները:

Տնտեսագիտության բակալավոր պետք է.
որակավորման աստիճանը

- ա/ հումանիտար և սոցիալ – տնտեսագիտական գիտելիքների բնագավառում՝
- իմանա ՀՀ Սահմանադրության և իր բնագավառի օրենքները,
 - ազատ տիրապետի մասնագիտական հայոց լեզվին (գրավոր և բանավոր) և հաղորդակցվի երկու օտար լեզուներով,
 - ունենա պատկերացում առողջ կենսակերպի մասին, տիրապետի ֆիզիկական կատարելագործման ունակություններին և հմտություններին,
 - իմանա հայ ժողովրդի պատմությունը և արդի քաղաքագիտական զարգացումները,
 - ծանոթ լինի համաշխարհային մշակույթին, տիրապետի վարվելաձևի կուլտուրային, իմանա դրա էթիկական և իրավական նորմերը, որոնք կարգավորում են մարդու և հասարակության, մարդու և շրջակա միջավայրի հարաբերությունները,
 - գիտենա հոգեբանության և մանկավարժության տարրերը,
 - ծանոթ լինի ժամանակակից փիլիսոփայության ուղղություններին, գիտենա կեցության մասին գիտության հիմնադրույթները, նյութականի և վերացականի հասկացությունները, մատերիայի կազմակերպման ձևերը, հետևի սոցիալական գլոբալ զարգացումներին,
 - գիտենա տնտեսագիտության տեսության հիմնադրույթները, մակրո - և միկրոտնտեսության օրենքները, անցումային շրջանի տնտեսության առանձնահատկությունները
- բ/ բնագիտության և մաթեմատիկայի բնագավառում՝
- ծանոթ լինի ժամանակակից բնագիտության հիմնական սկզբունքներին և հայեցակարգերին, բնապահպանական գլոբալ և տարածքային հիմնախնդիրներին,
 - տիրապետի մաթեմատիկայի հիմնական բաժիններին, հավանականությունների տեսության և մաթեմատիկական վիճակագրության ներդրումներին, մաթեմատիկական մոդելավորման եղանակներին,

- տիրապետի ինֆորմացիայի հավաքման, պահպանման և մշակման համակարգ-
չային մեթոդներին և կարողանա օգտագործել ժամանակակից ինֆորմացիոն
տեխնոլոգիաներ,
զ/ մասնագիտական գործունեության բնագավառում`
1. Ընդհանուր տնտեսագիտական առարկաների հիմունքներին, որոնք անհրաժեշտ
են տնտեսության պլանավորման, ֆինանսավորման, հաշվառման, տնտեսական
վերլուծության, վերահսկողության, աուդիտի, արտադրության կազմակերպման
և կառավարման, մարքեթինգի, մենեջմենթի և այլ խնդիրների հիմնավոր լուծման
համար:
 2. Շուկայական տնտեսության օրինաչափություններին, գյուղատնտեսական
մթերքների արտադրության, պահպանման իրագործման, արտադրության մի-
ջոցների ապահովման ու ռացիոնալ օգտագործման, բիզնես ծրագրի մշակման
առևտրի կազմակերպման, սպասարկման մեխանիզմների մշակման և տնտե-
սության շահութաբեր գործունեության ծավալման հիմունքներին;
 3. Ֆինանսական հարցերին և վերահսկման-աուդիտին վերաբերող հրահանգնե-
րին, որոշումներին, մեթոդական, նորմատիվային և այլ նյութերին, որոնք անհրա-
ժեշտ են հաշվապահական հաշվառման կազմակերպական ու հաշվետվություն-
ների կազմման համար:
 4. Ագրոարդյունաբերական համալիրի ճյուղերում հաշվապահական հաշվառման
և աուդիտի կազմակերպման սկզբունքներին ու մեթոդներին, արտադրության
տեխնոլոգիաներին, ձեռնարկությունների ֆինանսավորման և վարկավորման
հարցերին, տեխնոլոգիական քարտերի կազմման միջոցով արտադրանքի ինք-
նարժեքի հաշվարկման ու արտադրության արդյունավետության մեթոդներին,
 5. Տնտեսական տեղեկատվության հավաքագրման, ամփոփման, մշակման և կի-
րառման մեթոդներին, ավտոմատ կառավարման համակարգերի ստեղծման և
օգտագործման, հաշվողական տեխնիկայի կիրառման, իրավագիտության հի-
մունքներին, աշխատանքի կազմակերպման, պաշտպանության և շրջակա միջա-
վայրի պահպանության համար:
 6. Ճյուղի էկոնոմիկայի, գյուղատնտեսության արտադրության կազմակերպման և
կառավարման հիմունքներին, կենսագործունեության անվտանգության ու շրջա-
կա միջավայրի պահպանման և իրավագիտության հարցերին:
 7. Ագրոարդյունաբերական համալիրի ճյուղերի արտադրության տեխնոլոգիայի
հիմունքներին, գյուղատնտեսական վարման համակարգերին, տնտեսագիտա-
կան գնահատման ժամանակակից մեթոդաբանությանը:
 8. Ագրոարդյունաբերական համալիրի ճյուղերում գործող բնական – կենսաբանա-
կան օրենքների գործունեության ներդաշնակմանը և զուգակցմանը:
 9. Ագրոարդյունաբերական համալիրի ճյուղերում արտադրության զարգացման
կանխատեսման, ծրագրավորման, տնտեսական գործունեության վերլուծության,
նվազագույն ռեսուրսների ընտրության, դրանց գնահատման և տեղաբաշխման
արվեստին:
 10. Շուկայական տնտեսության անցման և հետագա զարգացման պայմաններում
ագրոպարենային համակարգում ձեռնարկատիրական գործունեության և հաշ-
վառման, կոմերցիոն, շուկայի վերլուծության և գնագոյացման հարցերին:
 11. Տնտեսագետ-մենեջերը պետք է կատարելապես տիրապետի շուկայական գոր-
ծունեության հիմունքներին, ունենա լայն մտահորիզոն, վերլուծական մտածո-
ղությունը զուգակցի տարբեր իրադրություններում արագ կողմնորոշվելու ունա-
կությամբ, լավ պատկերացնի հանրապետության ագրոպարենային համալիրի
ճյուղերի զարգացման ընթացիկ և հեռանկարային խնդիրները:

Տնտեսագիտության բակալավրի հատուկ պատրաստությանը վերաբերվող
որակավորման աստիճանը

պահանջները սահմանում է տվյալ մասնագիտացումն առաջադրող բուհը` ՀՀ

ԿԳՆ մասնագիտությունների պետական կրթական չափորոշիչները մշակող գիտամեթոդական հանձնաժողովի հետ համաձայնեցրած, որոնք ՀՀ ԿԳՆ - ում մասնագիտացումը հաստատելուց հետո միասնական են դառնում այլ բուհերի համար, բխում են մասնագիտացման կրթաբովանդակային բովանդակությունից և տվյալ մասնագիտացմամբ մասնագետներ պատվիրած կազմակերպության գործառնություններից:

Նշված փորձառնությունները ներառում են՝

- հետազոտական աշխատանք վարելու, վերացական տրամաբանական մտածողության, ինդուկցիայի և դեդուկցիայի մեթոդները կիրառելու և քննադատական վերլուծության ունակություններ,
- անձանոթ պայմաններում առաջացած ոչ կոնստրուկտիվ հիմնահարցերի բացահայտման, հաղթահարման և վերջնական լուծման, սեղմ ժամանակացույցով աշխատանքներ կազմակերպելու ընդունակություն,
- մասնագիտական գործունեության բնագավառում նորամուծությունների նկատմամբ ընկալունակության ցուցաբերում:

Տնտեսագիտության բակալավրի՝ մարդկանց հետ աշխատելու փորձառնությունը
որակավորման աստիճանը

Ենթադրում է նրա ունակությունները՝

- այլ անձանց հետ փոխգործակցելու, կոլեկտիվում նրանց հետ հաղորդակցվելու,
- խնդիրներ ձևավորելու և դրանք ենթականերին պատվիրելու,
- մարդկանց ստեղծագործական աճի ձգումը խրախուսելու և զարգացումն ապահովելու,
- ծագած տարաձայնությունները և բախումները լուծելու,
- տարբեր զարգացման և մտավոր մակարդակի տեր մարդկանց հետ համագործակցելու,
- մասնագիտական հարցերի շրջանակներում ընդունելի որոշումների հասնելու նպատակով բանակցություններ վարելու,
- տարաբնույթ և տարասեռ մշակութային միջավայրերում աշխատելու և այլն:

Տնտեսագիտության բակալավրի՝ ինֆորմացիայի հետ աշխատելու
որակավորման աստիճանը

փորձառնությունը պահանջում է պարտադիր հմտություններ՝

- պաշտոնական և ոչ տաշտոնական իրավիճակներում սեփական կարծիքը գրավոր և բանավոր ձևերով շարադրելու, քննարկելու և գործուն կարգով պաշտպանելու,
- լեզվային և մշակութային տարբերությունների հաշվառմամբ գրավոր ինֆորմացիան լսելու և վերլուծորեն ընկալելու,
- բանավոր, տպագրված և էլեկտրոնային աղբյուրներից ստացված ինֆորմացիան որոնելու, ստանալու, համակարգելու, գրավոր ձևակերպելու և օգտագործելու:
Ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների օգտագործման գծով

Տնտեսագիտության բակալավրը պետք է ծանոթ լինի տվյալների մշակման
որակավորման աստիճանը

երկուսից ոչ պակաս համակարգերի, համակարգչային և բազմա-օգտագործման տեղային ցանցային համակարգերին, ինչպես նաև կարողանա կատարել ինֆորմացիայի որոնում տվյալների ցանցային բազաներում (WWW), օգտվել էլեկտրոնային փոստից, տվյալների բազաների փաթեթից:

Տնտեսագիտության բակալավրը պետք է հասկանա իր մասնագիտության
որակավորման աստիճանը

էութիւնը և սոցիալական նշանակալիությունը, իր որակակազմը շարունակական բարձրացման անհրաժեշտությունը հետբուհական և լրացուցիչ կրթություն ստանալու կամ էլ նոր գիտելիքների ինքնուրույն տիրապետման միջոցով:

7.2. Տնտեսագիտության բակալավրի եզրափակիչ պետական որակավորման որակավորման աստիճանը

պահանջները

7.2.1. 311107 - «Ագրոքիզնես և շուկայաբանություն» մասնագիտությամբ
դասիչ, մասնագիտության անվանում

Տնտեսագիտության բակալավրի եզրափակիչ պետական որակավորումը
որակավորման աստիճանը

ներառում է ավարտական որակավորման (դիպլոմային) աշխատանքի պաշտպանությունը (ուսանողների 25%-ը) և պետական քննության հանձնումը, որոնք թույլ են տալիս բացահայտելու շրջանավարտի տեսական և գործնական պատրաստությունը սույն կրթական չափորոշիչներով սահմանված մասնագիտական խնդիրների լուծման բնագավառում:

7.2.2. Տնտեսագիտության բակալավրի ավարտական որակավորման (դիպլոմային)
որակավորման աստիճանը

աշխատանքին ներկայացվող պահանջները.

311107 - «Ագրոքիզնես և շուկայաբանություն» մասնագիտությամբ
դասիչ, մասնագիտության անվանում

Տնտեսագիտության բակալավրի ավարտական որակավորման (դիպլոմային)
որակավորման աստիճանը

աշխատանքն ավարտում մի մշակում է, որը կատարված է մասնագիտության ուսումնական պլանին համապատասխան և նպատակ ունի ամրապնդել և ընդլայնել շրջանավարտի տեսական և գործնական գիտելիքները շուկայի վերլուծության, ԱԱՀ կառավարման, բորսայական գործունեության, կոմերցիոն գործունեության ֆինանսների և տնտեսական գործունեության վերլուծության և գնահատման ոլորտներում

Բովանդակային առումով ավարտական որակավորման (դիպլոմային) աշխատանքը պետք է՝

- ներկայացվի որպես բնագավառի հիմնահարցերից մեկին վերաբերող տեսական, վերլուծական, սոցիալ – տնտեսագիտական կամ փորձարարական հետազոտություն, որում շրջանավարտը բացահայտում է իր տեսական գիտելիքները և գործնական ունակությունները, որոնք թույլ են տալիս ինքնուրույն լուծելու մասնագիտական բնույթի խնդիրներ,
- ցույց տա շրջանավարտի կողմից գիտական և համակարգային վերլուծության մեթոդների յուրացման աստճանը, ունակությունը կատարելու տեսական ընդհանրացումներ և գործնական եզրակացություններ, հիմնավորված առաջարկություններ և երաշխավորություններ բնագավառի հիմնահարցերի լուծման կատարելագործման վերաբերյալ,
- կրի ստողծագործական բնույթ՝ հավաստի վիճակագրական տվյալների օգտագործմամբ,
- բացահայտի շրջանավարտի պատրաստության աստիճանը ինքնուրույն աշխատելու ՀՀ Ագրոարդյունաբերական համալիրի ճյուղերում, գյուղացիական (ֆերմերային), գյուղատնտեսական արտադրանք իրացնող և վերամշակող կազմակերպություններում, բաժնետիրական ընկերություններում հաշվա-ֆինանսական, հարկային, բանկային, մաքսային և ապահովագրական

համակարգում, ինչպես նաև պետական կառավարման մարմիններում, ուսումնական և գիտական հաստատություններում և այլ ոլորտներում:

- համապատասխանի նյութի տրամաբանված և հստակ շարադրման պահանջներին և հենվի հավաստի փաստերի վրա
- արտացոլի շրջանավարտի ունակությունը օգտագործելու տեղեկատվության որոնման, ընտրության, համակարգման և մշակման արդի մեթոդները, աշխատել բնագավառի նորմատիվ – իրավական ակտերի հետ,
- ձևավորված լինի հրատարակչական արդի նորմատիվներին և պահանջներին համապատասխան, ունենա հետազոտական աշխատանքի հաշվետվությանը բնորոշ կառուցվածք և 60 – 70 էջ համակարգչային շարվածքի ծավալ:

Ավարտական որակավորման (դիպլոմային) աշխատանքների թեմատիկան սահմանում է մասնագիտացնող ամբիոնը: Թեմատիկայում պարտադիր կարգով պետք է ներառվեն՝ շուկայական ոլորտի առաջնահերթ և հրատապ հարցեր, հաշվի առնելով «ագրոբիզնես և շուկայաբանություն» մասնագիտության մասնագիտացումները և ընտրովի դասընթացների բովանդակությունն ըստ կրթաբլոկների:

Ավարտական որակավորման (դիպլոմային) աշխատանքի կառուցվածքում պետք է ներառվեն հետևյալ բաժինները՝ ներածական մասը, գրականության տեսության համառոտ ակնարկը, թեմայի հիմնավորումը, ուսումնասիրվող տնտեսության կազմակերպչա-տնտեսական պայմանների համառոտ բնութագիրը, ձեռնարկության ֆինանսական գործունեության հիմնական ցուցանիշների վերլուծությունը և գնահատումը, աշխատանքի հիմնական մասը ըստ կատարվող թեմատիկայի, եզրակացությունները և առաջարկությունները և օգտագործված գրականությունը:

7.2.3. Պետական քննությանը ներկայացվող պահանջները.

Եզրափակիչ որակավորման (պետական) քննության բովանդակությունը, անցկացման ձևը և ուսանողների գիտելիքների գնահատման չափանիշները սահմանում է բուհը (ֆակուլտետը) և հաստատում բուհի գիտական խորհուրդը: Նրանում պարտադիր կարգով ներառվում են հարցեր մասնագիտության հետևյալ ուսումնական դասընթացներից՝

